

2024/1747

26.6.2024

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2024/1747

ze dne 13. června 2024,

kterým se mění nařízení (EU) 2019/942 a (EU) 2019/943, pokud jde o zlepšení uspořádání unijního trhu s elektřinou

(Text s významem pro EHP)

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 194 odst. 2 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

po postoupení návrhu legislativního aktu vnitrostátním parlamentům,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ⁽¹⁾,

s ohledem na stanovisko Výboru regionů ⁽²⁾,

v souladu s řádným legislativním postupem ⁽³⁾,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Od září 2021 lze na trzích s elektřinou pozorovat velmi vysoké ceny a jejich kolísání. Jak uvedla Agentura Evropské unie pro spolupráci energetických regulačních orgánů (dále jen „ACER“) ve svém konečném posouzení uspořádání velkoobchodního trhu s elektřinou v EU z dubna 2022, jedná se především o důsledek vysoké ceny plynu, který se používá jako surovina při výrobě elektřiny.
- (2) Eskalace útočné války Ruska proti Ukrajině, která je smluvní stranou Smlouvy o Energetickém společenství ⁽⁴⁾, a související mezinárodní sankce vedly od února 2022 ke krizi v oblasti plynu, narušily globální trhy s energií, umocnily problém vysokých cen plynu a měly významný dopad na ceny elektřiny. Útočná válka Ruska proti Ukrajině rovněž způsobila nejistotu ohledně dodávek dalších komodit, jako je černé uhlí a ropa, které jsou využívány zařízeními pro výrobu elektřiny. Tato nejistota vedla k dalšímu podstatnému zvýšení volatility cen elektřiny. Omezená dostupnost několika jaderných reaktorů a nízký výkon hydroelektrárn dále umocnily nárůst cen elektřiny.
- (3) V reakci na tuto situaci navrhla Komise ve svém sdělení „Řešení nárůstu cen energie: soubor opatření a podpor“ ze dne 13. října 2021 soubor opatření, která mohou Unie a její členské státy použít k řešení bezprostředního dopadu vysokých cen energií na zákazníky v domácnosti a podniky, včetně podpory příjmu, daňových úlev a opatření týkající se úspor a skladování energie a k posílení odolnosti vůči budoucím cenovým otřesům. Ve svém sdělení ze dne 8. března 2022 nazvaném „REPowerEU: společná evropská akce pro cenově dostupnější, bezpečnější a udržitelnější energii“ Komise nastínila řadu dalších opatření s cílem posílit uvedený soubor nástrojů a reagovat na rostoucí ceny energií. Dne 23. března 2022 Komise rovněž zavedla dočasný rámec státní podpory, který má umožnit určité subvence ke zmírnění dopadu vysokých cen energií.
- (4) Komise ve svém sdělení ze dne 18. května 2022 představila „Plán REPowerEU“, kterým zavedla další opatření zaměřená na úspory energie, diverzifikaci dodávek energie, vyšší cíl v oblasti energetické účinnosti a zrychlené zavádění energie z obnovitelných zdrojů s cílem snížit závislost Unie na ruských fosilních palivech, včetně návrhu zvýšit cíl Unie pro rok 2023 pro hrubou konečnou spotřebu energie z obnovitelných zdrojů na 45 %. Sdělení Komise ze dne 18. května 2022 nazvané „Krátkodobé intervence na trhu s energií a dlouhodobé zlepšení uspořádání

⁽¹⁾ Úř. věst. C 293, 18.8.2023, s. 112.

⁽²⁾ Úř. věst. C, C/2023/253, 26.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/253/oj>.

⁽³⁾ Postoj Evropského parlamentu ze dne 11. dubna 2024 (dosud nezveřejněný v Úředním věstníku) a rozhodnutí Rady ze dne 21. května 2024.

⁽⁴⁾ Úř. věst. L 198, 22.7.2006, s. 18.

trhu s elektřinou – postup“ kromě stanovení dodatečných krátkodobých opatření k řešení vysokých cen energií dále určilo potenciální oblasti pro zlepšení uspořádání trhu s elektřinou a představilo záměr posoudit tyto oblasti s ohledem na měnící se legislativní rámec.

- (5) S cílem naléhavě řešit krizi v oblasti cen energií a bezpečnostní problémy a zabývat se nárůstem cen pro občany přijala Unie několik právních aktů, včetně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/1032⁽⁵⁾, které zavedlo přísný režim uskladňování zemního plynu, a nařízení Rady (EU) 2022/1369⁽⁶⁾, které stanovilo účinná opatření ke snížení poptávky po plynu a elektřině, nařízení Rady (EU) 2022/1854⁽⁷⁾, které zavedlo režimy pro omezení cen s cílem zabránit neočekávaným ziskům na trzích s plynem a elektřinou, a nařízení Rady (EU) 2022/2577⁽⁸⁾, které zavedlo opatření k urychlení povolovacích postupů pro zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů.
- (6) Dobře integrovaný trh s energií, který vychází z nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1999⁽⁹⁾, (EU) 2019/942⁽¹⁰⁾ a (EU) 2019/943⁽¹¹⁾ a ze směrnic Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001⁽¹²⁾, (EU) 2018/2002⁽¹³⁾ a (EU) 2019/944⁽¹⁴⁾, které jsou souhrnně označovány jako balíček opatření nazvaný Čistá energie pro všechny Evropany (dále jen „balíček opatření týkajících se čisté energie“), který byl přijat v letech 2018 a 2019, by měl Unii umožnit těžit z hospodářských přínosů jednotného trhu s energií za všech okolností, zajistit bezpečnost dodávek energie a udržet proces dekarbonizace za účelem dosažení cíle Unie v oblasti klimatické neutrality. Bezpečnější, spolehlivější a efektivnější provoz energetických soustav a větší odolnost vůči krátkodobým cenovým otřesům jsou zajišťovány rovněž přeshraničním propojením.
- (7) Posílení vnitřního trhu s energií a dosažení cílů v oblasti klimatu a transformace energetiky vyžaduje výraznou modernizaci elektrizační sítě Unie, aby bylo možné pokrýt výrazné zvýšení výrobní kapacity obnovitelných zdrojů energie, jejichž výrobní objemy a vzorce toku elektřiny v celé Unii jsou proměnlivé v závislosti na počasí, a aby bylo možné pokrýt i novou poptávku, například pokud jde o elektrická vozidla a tepelná čerpadla. Pro řádné fungování vnitřního trhu s elektřinou, včetně bezpečnosti dodávek, má zásadní význam investice do sítí, a to v rámci hranic i napříč nimi. Tato investice je nezbytná pro integraci výroby energie z obnovitelných zdrojů a poptávky po ní, neboť místa výroby a poptávky jsou od sebe vzdálena více než v minulosti, a v konečném důsledku pro dosažení cílů Unie v oblasti klimatu a energetiky. Každá z reforem unijního trhu s elektřinou by proto měla přispívat k integrovanější evropské elektrizační síti s cílem zajistit, aby každý členský stát dosáhl úrovně propojení elektroenergetických soustav, která odpovídá cíli propojit do roku 2030 alespoň 15 % elektroenergetických soustav, jak je stanoveno v čl. 4 písm. d) bodě 1 nařízení (EU) 2018/1999, aby tato propojovací kapacita byla v co největší míře využívána pro přeshraniční obchod a aby byla vybudována nebo modernizována elektrizační síť Unie a její infrastruktura pro konektivitu, jako jsou projekty společného zájmu Unie zřízené podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/869⁽¹⁵⁾. Všem občanům a podnikům Unie by měla být zajištěna odpovídající konektivita, neboť jim to může

⁽⁵⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/1032 ze dne 29. června 2022, kterým se mění nařízení (EU) 2017/1938 a (ES) č. 715/2009, pokud jde o uskladňování zemního plynu (Úř. věst. L 173, 30.6.2022, s. 17).

⁽⁶⁾ Nařízení Rady (EU) 2022/1369 ze dne 5. srpna 2022 o koordinovaných opatřeních ke snížení poptávky po plynu (Úř. věst. L 206, 8.8.2022, s. 1).

⁽⁷⁾ Nařízení Rady (EU) 2022/1854 ze dne 6. října 2022 o intervenci v mimořádné situaci s cílem řešit vysoké ceny energie (Úř. věst. L 261 I, 7.10.2022, s. 1).

⁽⁸⁾ Nařízení Rady (EU) 2022/2577 ze dne 22. prosince 2022, kterým se stanoví rámec pro urychlení zavádění energie z obnovitelných zdrojů (Úř. věst. L 335, 29.12.2022, s. 36).

⁽⁹⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1999 ze dne 11. prosince 2018 o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU a 2013/30/EU, směrnice Rady 2009/119/ES a (EU) 2015/652 a zrušuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 525/2013 (Úř. věst. L 328, 21.12.2018, s. 1).

⁽¹⁰⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/942 ze dne 5. června 2019, kterým se zřizuje Agentura Evropské unie pro spolupráci energetických regulačních orgánů (Úř. věst. L 158, 14.6.2019, s. 22).

⁽¹¹⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/943 ze dne 5. června 2019 o vnitřním trhu s elektřinou (Úř. věst. L 158, 14.6.2019, s. 54).

⁽¹²⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001 ze dne 11. prosince 2018 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (Úř. věst. L 328, 21.12.2018, s. 82).

⁽¹³⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2002 ze dne 11. prosince 2018, kterou se mění směrnice 2012/27/EU o energetické účinnosti (Úř. věst. L 328, 21.12.2018, s. 210).

⁽¹⁴⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/944 ze dne 5. června 2019 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou a o změně směrnice 2012/27/EU (Úř. věst. L 158, 14.6.2019, s. 125).

⁽¹⁵⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/869 ze dne 30. května 2022, kterým se stanoví hlavní směry pro transevropské energetické sítě, mění nařízení (ES) č. 715/2009, (EU) 2019/942 a (EU) 2019/943 a směrnice 2009/73/ES a (EU) 2019/944 a zrušuje nařízení (EU) č. 347/2013 (Úř. věst. L 152, 3.6.2022, s. 45).

přinést významné příležitosti, pokud jde o účast na transformaci energetiky a digitální transformaci Unie. Zvláštní pozornost by měla být věnována nejvzdálenějším regionům, uvedeným v článku 349 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „Smlouva o fungování EU“), jenž uznává jejich zvláštní omezení a jenž ve vztahu k nim umožňuje přijetí zvláštních opatření.

- (8) Stávající uspořádání trhu s elektřinou mimo jiné napomohlo vzniku nových a inovativních produktů, služeb a opatření na maloobchodních trzích s elektřinou, podpořilo energetickou účinnost a využívání energie z obnovitelných zdrojů a rozšířilo možnosti výběru s cílem pomoci spotřebitelům snížit jejich účty za energii, a to i prostřednictvím malých výrobních zařízení a nově vznikajících služeb pro zajištění odezvy strany poptávky. Klíčovým prvkem budoucích trhů s elektřinou a elektrizačních soustav v Unii je využití potenciálu digitalizace energetické soustavy, například prostřednictvím aktivní účasti spotřebitelů. Zároveň je třeba respektovat volbu spotřebitelů a umožnit jim využívat výhody nejrůznějších smluvních nabídek a chránit zákazníky v domácnosti před vysokými cenami v době energetické krize. Integrace energetické soustavy má spočívat v plánování a provozu energetické soustavy jako celku napříč různými nosiči energie, energetickými infrastrukturami a odvětvími spotřeby energie, a to vytvářením silnějších vazeb mezi nimi a ve vzájemné synergii a s podporou digitalizace s cílem poskytovat bezpečnou, cenově dostupnou, spolehlivou a udržitelnou energii.
- (9) V souvislosti s energetickou krizí současné uspořádání trhu s elektřinou odhalilo řadu nedostatků a nečekaných důsledků souvisejících s dopadem vysokých a kolísavých cen fosilních paliv na krátkodobé trhy s elektřinou, které vystavují domácnosti a podniky prudkému nárůstu cen, jenž se promítá do jejich účtů za elektřinu.
- (10) Rychlejší zavádění energie z obnovitelných zdrojů a čistých flexibilních technologií představuje neudržitelnější a nákladově nejefektivnější způsob strukturálního snížení poptávky po fosilních palivech pro výrobu elektřiny a umožňuje přímou spotřebu elektřiny prostřednictvím elektrifikace poptávky po energii a integrace energetické soustavy. Vzhledem k jejich nízkým provozním nákladům mohou obnovitelné zdroje pozitivně ovlivnit ceny elektřiny v celé Unii a snížit spotřebu fosilních paliv.
- (11) Změny uspořádání trhu s elektřinou by měly zajistit, aby z výhod plynoucích z rostoucího zavádění energie z obnovitelných zdrojů a transformace energetiky jako celku měli prospěch spotřebitelé, včetně těch nejzranitelnějších, a aby je v konečném důsledku ochránily před energetickými krizemi a zabránily tomu, aby se více zákazníků v domácnosti ocitlo v pasti energetické chudoby. Tyto změny by měly zmírnit dopad vysokých cen fosilních paliv, zejména cen plynu, na ceny elektřiny, a umožnit tak zákazníkům v domácnosti a podnikům v dlouhodobém horizontu využívat pro snížení celkových nákladů na energii výhod cenově dostupné a bezpečné energie z udržitelných obnovitelných a nízkouhlíkových zdrojů, jakož i energeticky účinných řešení, což může snížit potřebu rozšíření kapacity elektrizačních sítí a výrobní kapacity.
- (12) Cílem reformy uspořádání trhu s elektřinou je zajistit dostupné a konkurenční ceny elektřiny pro všechny spotřebitele. Tato reforma by proto měla být přínosem nejen pro zákazníky v domácnosti, ale i pro konkurenceschopnost průmyslových odvětví Unie, neboť usnadní investice do čistých technologií, které potřebují ke splnění svých plánů přechodu k nulovým emisím. Základem transformace energetiky v Unii musí být silná výroba využívající čisté technologie. Uvedené reformy podpoří cenově dostupnou elektrifikaci průmyslu a vedoucí postavení Unie v celosvětovém měřítku, pokud jde o výzkum a inovace v oblasti čistých technologií.
- (13) Dobře fungující a efektivní krátkodobé trhy jsou klíčovým nástrojem pro integraci zdrojů obnovitelné energie a flexibility v rámci trhu s elektřinou a umožňují nákladově efektivní integraci energetické soustavy.
- (14) Vnitrodenní trhy jsou obzvláště důležité pro integraci proměnlivých obnovitelných zdrojů energie do elektrizační soustavy s nejnižšími náklady, neboť účastníkům trhu umožňují obchodovat s nedostatkem nebo přebytkem elektřiny blíže k okamžiku jejího dodání. Vzhledem k tomu, že výrobci elektřiny z proměnlivých obnovitelných zdrojů energie jsou schopni přesně odhadnout svou výrobu až v době blízké okamžiku dodání elektřiny, je pro ně zásadní maximalizovat obchodní příležitosti prostřednictvím přístupu na likvidní trh v době, která je tomuto okamžiku co nejbližší. Uzávěrka přidělování kapacity mezi zónami na vnitrodenním trhu by proto měla být zkrácena, a stanovena blíže reálnému času, aby účastníci trhu měli co nejvíce příležitostí obchodovat s nedostatkem a přebytkem elektřiny a přispět k lepší integraci proměnlivých obnovitelných zdrojů energie do elektrizační soustavy. V případě, že taková změna vede k rizikům v oblasti bezpečnosti dodávek, a s cílem umožnit nákladově efektivní

přechod na kratší uzávěrku přidělování kapacity mezi zónami by provozovatelé přenosových soustav měli mít možnost požádat na základě posouzení dopadů, a s výhradou schválení příslušným regulačním orgánem, o výjimku spočívající v prodloužení harmonogramu zavádění. Tato žádost by měla obsahovat akční plán s konkrétními kroky k zavedení nové uzávěrky přidělování vnitrodenní kapacity mezi zónami.

- (15) Je proto důležité, aby se vnitrodenní trhy přizpůsobily zapojení technologií, které využívají proměnlivé obnovitelné zdroje energie, jako je solární a větrná energie, jakož i zapojení odezvy strany poptávky a ukládání energie. Likvidita vnitrodenních trhů by se měla zlepšit sdílením knih pokynů mezi organizátory trhu v nabídkové zóně, a to i v případě, že jsou kapacity mezi zónami nastaveny na nulu nebo po uzávěrce přidělování kapacity na vnitrodenním trhu. S cílem zajistit, aby nominovaní organizátoři trhu s elektřinou sdíleli knihy pokynů v časových rámcích pro propojení denních a vnitrodenních trhů, by nominovaní organizátoři trhu s elektřinou měli zadávat všechny příkazy týkající se denních a vnitrodenních produktů a produktů se stejnými vlastnostmi do systému jednotného propojení denních a vnitrodenních trhů a neměli by organizovat obchodování s denními nebo vnitrodenními produkty nebo produkty se stejnými vlastnostmi mimo jednotné propojení denních a vnitrodenních trhů. S cílem řešit inherentní riziko diskriminace při obchodování s denními a vnitrodenními produkty v rámci jednotného propojení denních a vnitrodenních trhů i mimo něj a následného úbytku likvidity na unijních propojených trzích s elektřinou by se tato povinnost měla vztahovat na nominované organizátory trhu s elektřinou, na podniky, které některého nominovaného organizátora trhu s elektřinou přímo či nepřímo ovládají, a na podniky, které jsou nominovaným organizátorem trhu s elektřinou přímo či nepřímo ovládány. Aby se zlepšila transparentnost trhů, měli by účastníci trhu v příslušných případech poskytovat informace podle výrobních jednotek, aniž by byl dotčen postup předkládání nabídek v souladu s příslušným rámcem v každém členském státě.
- (16) Snížením minimální velikosti nabídky by krátkodobé trhy s elektřinou dále měly zajistit, aby se malí poskytovatelé služeb flexibility mohli účastnit obchodování na trhu.
- (17) Pro zajištění efektivní integrace elektřiny vyrobené z proměnlivých obnovitelných zdrojů energie a za účelem snížení potřeby výroby elektřiny z fosilních paliv v situacích regionální či celounijní krize cen elektřiny, by členské státy měly mít možnost požádat provozovatele přenosových soustav, aby za účelem přispět ke snížení spotřeby v elektrizační soustavě navrhli obstarání produktu pro snížení spotřeby ve špičkách umožňujícího další odezvu strany poptávky, s cílem snížit spotřebu v elektrizační soustavě. Návrh na obstarání produktu pro snížení spotřeby ve špičkách by měl být posouzen dotčeným regulačním orgánem z hlediska toho, zda se dosáhne snížení poptávky po elektřině a snížení dopadu na velkoobchodní cenu elektřiny ve špičkách. Vzhledem k tomu, že smyslem produktu pro snížení spotřeby ve špičkách je snížit a přesunout spotřebu elektřiny, a aby se zabránilo zvyšování emisí skleníkových plynů, neměla by aktivace produktu pro snížení spotřeby ve špičkách vést k zahájení výroby energie z fosilních paliv za bodem měření. Jelikož se má tento produkt používat pouze v omezených případech regionální či celounijní krize cen elektřiny, může se jeho obstarání uskutečnit až jeden týden před uvolněním dalších kapacit odezvy strany poptávky. Provozovatelé soustav by měli být schopni tento produkt aktivovat před zahájením časového rámce denního trhu nebo v průběhu tohoto časového rámce. Případně by mělo být možné, aby byl produkt pro snížení spotřeby ve špičkách aktivován automaticky na základě předem stanovené ceny elektřiny. K ověření objemů snížení spotřeby elektřiny, by provozovatel soustavy měl použít výchozí hodnotu odrážející očekávanou spotřebu elektřiny bez aktivace tohoto produktu, a po konzultaci s účastníky trhu by měl vypracovat metodiku pro výchozí diagram spotřeby. Tuto metodiku by měl schválit dotčený regulační orgán. ACER by měla posoudit dopad používání produktů pro snížení spotřeby ve špičkách na unijní trh s elektřinou, přičemž by měla zohlednit skutečnost, že je třeba, aby tyto produkty nadměrně nenarušovaly fungování trhů s elektřinou nebo nevedly k přesměrování odezvy strany poptávky směrem k produktům pro snížení spotřeby ve špičkách, a měla by mít možnost vydávat doporučení regulačním orgánům, které by měly tato doporučení zohlednit při posuzování na vnitrostátní úrovni. Kromě toho by ACER měla posoudit dopad začlenění produktů pro snížení spotřeby ve špičkách na unijní trh s elektřinou za běžných okolností. Na základě tohoto posouzení by Komise měla mít možnost v případě potřeby předložit legislativní návrh na změnu nařízení (EU) 2019/943 za účelem zavedení produktů pro snížení spotřeby ve špičkách i v jiných situacích, než jsou krize cen elektřiny.
- (18) Spotřebitelé jsou v zájmu své aktivní účasti na trzích s elektřinou a flexibility postupně vybavováni inteligentními elektroměry. V řadě členských států je však zavádění inteligentních měřicích systémů stále pomalé, a je tedy nezbytné, aby členské státy zlepšily podmínky pro instalaci inteligentních měřicích systémů s cílem dosáhnout plného pokrytí co nejdříve. Provozovatelé přenosových soustav a provozovatelé distribučních soustav a příslušní účastníci trhu, včetně nezávislých agregátorů, by nicméně měli mít po získání souhlasu konečného zákazníka možnost využívat údaje z vyhrazených měřicích zařízení, a to v souladu s články 23 a 24 směrnice (EU) 2019/944 a dalšími příslušnými právními předpisy Unie, včetně právních předpisů o ochraně údajů a soukromí, zejména nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679⁽¹⁶⁾. Kromě toho by provozovatelé přenosových soustav

⁽¹⁶⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 1).

a provozovatelé distribučních soustav měli po získání souhlasu konečného zákazníka využívat údaje z vyhrazených měřicích zařízení pro sledování a zúčtování služeb flexibility, jako je odezva strany poptávky a ukládání energie, pouze v případech, kdy inteligentní měřicí systémy dosud nejsou instalovány nebo pokud neposkytují dostatečnou úroveň podrobnosti dat. Umožnění využívání údajů z vyhrazených měřicích zařízení pro sledování a zúčtování by mělo usnadnit aktivní účast konečných zákazníků na trhu a rozvoj jejich odezvy strany poptávky. Používání údajů z těchto vyhrazených měřicích zařízení by mělo být v souladu s požadavky na kvalitu údajů.

- (19) Toto nařízení stanoví právní základ pro zpracování osobních údajů v souladu s nařízením (EU) 2016/679. Členské státy by měly zajistit, aby byly splněny všechny zásady a povinnosti v oblasti zpracování osobních údajů stanovené v nařízení (EU) 2016/679, včetně minimalizace údajů. Pokud lze cílů tohoto nařízení dosáhnout bez zpracování osobních údajů, měli by správci údajů využívat anonymizované a agregované údaje.
- (20) Spotřebitelé a dodavatelé potřebují účinné a efektivní dlouhodobé trhy, aby se zajistili vůči dlouhodobým cenám a snížili svou závislost na krátkodobých cenách. S cílem zajistit, aby odběratelé energie v celé Unii mohli plně využívat výhod integrovaných trhů s elektřinou a hospodářské soutěže v celé Unii, by měla Komise posoudit dopad možných opatření ke zlepšení fungování dlouhodobých unijních trhů s elektřinou, například pokud jde o četnost přidělování, dobu trvání a povahu dlouhodobých přenosových práv, způsoby posílení sekundárního trhu a možné zavedení regionálních virtuálních uzlů.
- (21) Část posouzení vztahující se na možné zavedení regionálních virtuálních uzlů by se měla mimo jiné zabývat dopady na již existující mezivládní dohody týkající se přeshraničního společného vlastnictví elektráren. Pokud budou regionální virtuální uzly zavedeny, měly by zohledňovat agregovanou cenu několika nabídkových zón a stanovovat referenční cenu, kterou by organizátoři trhu měli používat k nabízení dlouhodobých termínovaných zajišťovacích produktů. V tomto rozsahu by regionální virtuální uzly neměly být chápány jako subjekty, které zprostředkovávají nebo provádějí transakce. Poskytováním referenčního cenového indexu by regionální virtuální uzly umožnily sdružování likvidity a přinesly by účastníkům trhu nové možnosti zajištění. Za účelem zajištění jednotných podmínek pro provádění tohoto nařízení by měly být Komisi svěřeny prováděcí pravomoci s cílem, pokud je to nezbytné, dále upřesnit opatření a nástroje týkající se koncepce dlouhodobých unijních trhů s elektřinou, mimo jiné pokud jde o zavádění regionálních virtuálních uzlů. Tyto pravomoci by měly být vykonávány v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011⁽¹⁷⁾.
- (22) Za účelem rozšíření možností účastníků trhu v oblasti zajištění by měla být rozšířena úloha jednotné platformy pro přidělování zřízené v souladu s nařízením Komise (EU) 2016/1719⁽¹⁸⁾. Jednotná platforma pro přidělování by měla působit jako subjekt nabízející přidělování a usnadňující obchodování s dlouhodobými finančními přenosovými právy jménem provozovatelů přenosových soustav mezi různými nabídkovými zónami a případně regionálními virtuálními uzly.
- (23) Síťové tarify by měly provozovatele přenosových soustav a provozovatele distribučních soustav motivovat k využívání služeb flexibility prostřednictvím dalšího vývoje inovativních řešení pro optimalizaci stávající sítě a k pořízování služeb flexibility, zejména odezvy strany poptávky nebo ukládání energie. Za tímto účelem by měly být síťové tarify navrženy tak, aby zohledňovaly provozní a kapitálové výdaje provozovatelů soustav nebo vhodnou kombinaci těchto výdajů, aby mohli elektrizační soustavu provozovat nákladově efektivním způsobem. Požadavek na to, aby ceny odrážely náklady, by neměl omezovat možnost efektivního přerozdělení nákladů, pokud se uplatňují síťové poplatky podle místa nebo času. To by dále přispělo k integraci energie z obnovitelných zdrojů s nejnižšími náklady pro elektrizační soustavu a umožnilo by konečným zákazníkům zhodnotit jejich flexibilní řešení. Při zajišťování dostatečných investic pro nezbytný rozvoj, rozšíření a posílení sítě budou hrát ústřední úlohu regulační orgány. Tyto orgány by měly podporovat to, aby ze strany veřejnosti byly přijímány preventivní investice a aby tyto investice byly využívány, a podpořit tak urychlení rozvoje sítě, aby bylo možné udržet krok s urychleným zaváděním výroby energie z obnovitelných zdrojů, a to případně i v určených oblastech pro zrychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie, a s poptávkou po inteligentní elektrifikaci.
- (24) Při budování elektroenergetické soustavy, která je z velké části založena na obnovitelných zdrojích energie, a při zajišťování klimatické neutrality do roku 2050 budou hrát zásadní úlohu obnovitelné zdroje energie na moři, jako jsou větrná energie na moři, energie z oceánů a plovoucí fotovoltaické elektrárny. Existují však značné překážky pro jejich širší a efektivní zavádění, které brání masivnímu rozšíření potřebnému k dosažení uvedených cílů. Podobně

⁽¹⁷⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011 ze dne 16. února 2011, kterým se stanoví pravidla a obecné zásady způsobu, jakým členské státy kontrolují Komisi při výkonu prováděcích pravomocí (Úř. věst. L 55, 28.2.2011, s. 13).

⁽¹⁸⁾ Nařízení Komise (EU) 2016/1719 ze dne 26. září 2016, kterým se stanoví rámcový pokyn pro přidělování kapacity na dlouhodobém trhu (Úř. věst. L 259, 27.9.2016, s. 42).

překážky by mohly v budoucnu vzniknout i u jiných mořských technologií. Aby se snížilo investiční riziko pro zhotovitele projektů na moři, mohou rozvoji projektů na moři napomáhat nástroje, jako jsou smlouvy o nákupu elektřiny či dvousměrné rozdílové smlouvy. Hybridním projektům na moři napojeným na více než jeden trh v nabídkové zóně na moři hrozí další riziko, a to riziko spojené s jedinečnou zeměpisnou situací, která souvisí s přístupem na trh. Aby se rizika u těchto projektů snížila, měli by provozovatelé přenosových soustav poskytovat kompenzaci, pokud v rámci validovaných výsledků výpočtu kapacity nezajistili na propojovacím vedení kapacitu dohodnutou ve smlouvách o připojení nebo pokud nezajistili kapacitu kritických prvků sítě podle pravidel pro výpočet této kapacity stanovených v čl. 16 odst. 8 nařízení (EU) 2019/943. Pokud provozovatelé přenosových soustav v rámci validovaných výsledků výpočtu kapacity zajistili kapacitu propojovacího vedení, která je stejná nebo vyšší než kapacita stanovená ve smlouvě o připojení, a současně zajistili kapacitu kritických prvků sítě v souladu s pravidly stanovenými v čl. 16 odst. 8 nařízení (EU) 2019/943, žádnou kompenzaci by vyplácet neměli. V příslušné smlouvě o připojení uzavřené s provozovatelem zařízení pro výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů na moři by provozovatelé přenosových soustav měli usilovat o to, aby celková dohodnutá kapacita byla pevná, nikoli flexibilní, a byla v souladu s rámcem pro smlouvy o připojení zřízeným směrnicí (EU) 2019/944. Členské státy by měly být o smlouvě o připojení informovány s dostatečným předstihem. Kompenzace by měla být vyplácena buď v případě, že se dostupné přenosové kapacity sníží do té míry, že celé množství vyrobené elektřiny, které by jinak zařízení pro výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů na moři mohlo vyvážet, nemůže být dodáno na okolní trhy, nebo v případě, že navzdory možnosti vývozu dojde v důsledku snížení kapacity k odpovídajícímu poklesu cen v nabídkové zóně na moři ve srovnání se situací, kdy by ke snížení kapacity nedošlo. Kompenzace by měla být vyplácena z příjmu z přetížení. Ke kompenzaci by mělo dojít v případě, že jeden nebo více provozovatelů přenosových soustav nezajistili dostatečnou kapacitu pro vývoz kapacity výroby elektřiny na svém příslušném propojovacím vedení do výše kapacity dohodnuté ve smlouvě o připojení, přičemž by kompenzace měla být poskytnuta těmito poskytovateli. Pokud je tato nedostatečná kapacita způsobena tím, že jiní provozovatelé přenosových soustav nezajistili kapacitu na kritických prvcích svých sítí podle pravidel pro výpočet kapacity stanovených v čl. 16 odst. 8 nařízení (EU) 2019/943, měly by být v zájmu spravedlnosti na regionální úrovni náklady na kompenzaci poměrně rozděleny mezi tyto provozovatele přenosových soustav v souladu se zásadou „znečišťovatel platí“. Kromě toho může být jakákoli kompenzace, na kterou se toto poměrné rozdělení nevztahuje, rozdělena mezi příslušné strany v členských státech zapojené do hybridního projektu na moři v rámci jejich ujednání o sdílení nákladů. Tato kompenzace by neměla vést k nadměrným kompenzacím a jejím cílem je vyvážit snížené příjmy provozovatelů zařízení pro výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů na moři v důsledku omezeného přístupu k propojeným trhům. Měla by se týkat pouze výrobní kapacity dostupné na trhu, která může záviset na počasí, a nezahrnuje odstávky a údržbu daného projektu na moři. Kompenzace poskytovaná z důvodu nedostatečného přístupu k přenosové soustavě by neměla být vykládána jako nástroj pro přednostní nasazení a měla by odpovídat zásadám nediskriminace a maximalizace přeshraniční obchodní kapacity podle čl. 16 odst. 4 nařízení (EU) 2019/943. Kromě toho by nemělo docházet k dvojí kompenzaci za stejné riziko, které je pokryto podle uvedeného ustanovení, například pokud je dané riziko již pokryto na základě rozdílové smlouvy nebo jiného relevantního režimu podpory. Podrobné informace o tomto kompenzačním mechanismu a metodice provádění, kterou je třeba vypracovat, včetně podmínek, za nichž může opatření pozbýt platnosti, jako je existence dostatečné poptávky v nabídkové zóně na moři, například v podobě velkého elektrolyzérů, nebo přímý přístup k dostatečnému počtu trhů umožňující dané riziko eliminovat, mají být blíže upřesněny v prováděcím aktu, a v příslušných případech i prostřednictvím změn nařízení Komise (EU) 2015/1222⁽¹⁹⁾.

- (25) Na velkoobchodním denním trhu se nejprve nasazují elektrárny s nižšími mezními náklady, avšak cena, kterou obdrží všichni účastníci trhu, je stanovena podle poslední elektrárny potřebné k pokrytí poptávky, což je elektrárna s nejvyššími mezními náklady po zúčtování trhu. V této souvislosti energetická krize ukázala, že prudký nárůst cen plynu a černého uhlí může vést k mimořádnému a trvajícímu růstu cen, za které plynové a uhelné elektrárny nabízejí elektřinu na velkoobchodním denním trhu. To zase vedlo k mimořádně vysokým cenám na denním trhu v celé Unii, neboť plynové a uhelné elektrárny jsou často elektrárnami s nejvyššími mezními náklady potřebnými k uspokojení poptávky po elektřině.

- (26) Vzhledem k úloze ceny na denním trhu jako referenční hodnoty pro stanovení ceny na jiných velkoobchodních trzích s elektřinou a ke skutečnosti, že všichni účastníci trhu obdrží zúčtovací cenu, zaznamenaly technologie s výrazně nižšími mezními náklady trvale vysoké příjmy.

⁽¹⁹⁾ Nařízení Komise (EU) 2015/1222 ze dne 24. července 2015, kterým se stanoví rámcový pokyn pro přidělování kapacity a řízení přetížení (Úř. věst. L 197, 25.7.2015, s. 24).

- (27) Za účelem dosažení cílů Unie v oblasti dekarbonizace a cílů stanovených v plánu REPowerEU k získání větší energetické nezávislosti musí Unie výrazně urychlit zavádění obnovitelné energie. S ohledem na investiční potřeby nezbytné k dosažení těchto cílů by měl trh zajistit vytvoření dlouhodobého cenového signálu.
- (28) V tomto rámci by členské státy měly usilovat o vytvoření vhodných tržních podmínek pro dlouhodobé tržní nástroje, jako jsou smlouvy o nákupu elektřiny. Smlouvy o nákupu elektřiny jsou dvoustranné smlouvy o nákupu mezi výrobcí a odběrateli elektřiny, uzavřené dobrovolně a vycházející z podmínek tržních cen bez regulačních zásahů při stanovování cen. Poskytují zákazníkovi dlouhodobou cenovou stabilitu a výrobcí jistotu, kterou potřebuje k přijetí investičního rozhodnutí. Nicméně pouze několik členských států má aktivní trhy se smlouvami o nákupu elektřiny a odběratelé mají výběr obvykle omezen na velké společnosti, a to i proto, že smlouvy o nákupu elektřiny čelí řadě překážek, zejména potížím s pokrytím rizika platební neschopnosti odběratele z těchto dlouhodobých smluv. Členské státy by měly při stanovování politik k dosažení cílů dekarbonizace energetiky stanovených v jejich integrovaných vnitrostátních plánech v oblasti energetiky a klimatu zohlednit potřebu vytvořit dynamický trh se smlouvami o nákupu elektřiny. Při navrhování opatření, která mají přímý dopad na smlouvy o nákupu elektřiny, by členské státy měly respektovat případná oprávněná očekávání a zohlednit účinky těchto opatření na stávající i budoucí smlouvy o nákupu elektřiny.
- (29) V souladu se směrnicí (EU) 2018/2001 mají členské státy posoudit regulační a administrativní překážky pro dlouhodobé smlouvy o nákupu elektřiny z obnovitelných zdrojů, odstranit nedůvodné překážky a nepřiměřené nebo diskriminační postupy či poplatky a podporovat využívání těchto smluv. Kromě toho mají členské státy ve svých integrovaných vnitrostátních plánech v oblasti energetiky a klimatu popsat politiky a opatření usnadňující využívání smluv o nákupu elektřiny z obnovitelných zdrojů. Aniž je dotčena povinnost podávat zprávy o regulačním rámci ovlivňujícím trh se smlouvami o nákupu elektřiny, měly by členské státy zajistit, aby nástroje ke snížení finančních rizik spojených s neplněním dlouhodobých platebních závazků ze strany odběratele v rámci smluv o nákupu elektřiny byly přístupné zákazníkům, kteří čelí překážkám při vstupu na trh se smlouvami o nákupu elektřiny a nejsou ve finančních obtížích. Pokud nejsou dostupné nebo dostatečně dostupné soukromé záruky, měly by mít členské státy možnost rozhodnout se zřídit systém záruk za tržní ceny. V případech, kdy členské státy takový systém záruk zřídí, měly by přijmout ustanovení, která zabrání snížení likvidity na trzích s elektřinou, například využíváním finančních smluv o nákupu elektřiny. Členské státy se mohou rozhodnout, že umožní agregaci poptávky po smlouvách o nákupu elektřiny od zákazníků, kteří se individuálně potýkají s překážkami při vstupu na trh s těmito smlouvami, ale společně by měli pro výrobce představovat atraktivní nabídku uvedených smluv. Členské státy by neměly poskytovat podporu smlouvám o nákupu elektřiny, na jejichž základě se kupuje elektřina vyrobená z fosilních paliv. Členské státy by měly mít možnost omezit systémy záruk, které podporují, na výhradní podporu nové výroby energie z obnovitelných zdrojů v souladu se svými politikami dekarbonizace, zejména v případech, kdy trh se smlouvami o nákupu elektřiny z obnovitelných zdrojů není dostatečně rozvinut. Při zachování základního přístupu, kterým by měla být nediskriminace mezi spotřebiteli, by se členské státy mohly rozhodnout zaměřit tyto nástroje na konkrétní kategorie spotřebitelů, přičemž by uplatňovaly objektivní a nediskriminační kritéria. V tomto rámci by členské státy měly zajistit náležitou koordinaci, a to i s prostředky poskytovanými na úrovni Unie, například Evropskou investiční bankou (dále jen „EIB“).
- (30) Členské státy mají při navrhování a přidělování veřejné podpory k dispozici několik nástrojů na podporu rozvoje trhů se smlouvami o nákupu elektřiny. Pokud by bylo zhotovitelům projektů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů, kteří se účastní veřejného výběrového řízení, umožněno vyhradit část výroby k prodeji prostřednictvím smluv o nákupu elektřiny, přispělo by se tím k rozvoji a růstu trhů se smlouvami o nákupu elektřiny. Kromě toho by členské státy měly v rámci hodnocení takových výběrových řízení usilovat o uplatňování kritérií, která budou motivovat k přístupu na trh se smlouvami o nákupu elektřiny subjekty, jež čelí překážkám při vstupu na tento trh, jako jsou malé a střední podniky, přičemž by měly upřednostňovat uchazeče, kteří předloží podepsanou smlouvu o nákupu elektřiny či závazek k podpisu této smlouvy ve vztahu k části elektřiny vyrobené v projektu od jednoho nebo několika potenciálních odběratelů, kteří se potýkají s obtížemi při přístupu na trh se smlouvami o nákupu elektřiny.
- (31) S cílem přispět k transparentnosti a rozvoji trhů se smlouvami o nákupu elektřiny na úrovni Unie a členských států by ACER měla každoročně zveřejňovat posouzení týkající se těchto trhů, rozhodnout, zda je třeba vypracovat a vydat nezávazné vzory smluv o nákupu elektřiny, a dále je rozpracovat, pokud z posouzení vyplne, že je to zapotřebí.
- (32) Členské státy by měly věnovat zvláštní pozornost přeshraničním smlouvám o nákupu elektřiny a odstranit nedůvodné překážky, které s nimi konkrétně souvisejí, a bez diskriminace umožnit spotřebitelům v členských státech s omezenou kapacitou přístup k energii vyrobené v jiných regionech.

- (33) Pokud Komise na základě příslušného posouzení dospěje k závěru, že členské státy potřebují při odstraňování překážek na trzích se smlouvami o nákupu elektřiny podporu, měla by mít možnost vypracovat konkrétní pokyny. Tyto pokyny by se měly zaměřit především na odstranění překážek bránících rozšíření trhů se smlouvami o nákupu elektřiny, včetně přeshraničních smluv o nákupu elektřiny. Tyto překážky mohou mít mnoho podob, od regulačních omezení, zejména nepřiměřených nebo diskriminačních postupů či poplatků, po působení záruk původu nebo způsob zohledňování smluv o nákupu elektřiny v rámci přístupu potenciálních odběratelů k řešením v oblasti financování.
- (34) Nařízení (EU) 2018/1999 umožňuje využití mechanismu Unie pro financování energie z obnovitelných zdrojů jako nástroje usnadňujícího dosažení závazného cíle Unie v oblasti energie z obnovitelných zdrojů v roce 2030. Podle směrnice (EU) 2018/2001 ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2413 ⁽²⁰⁾ mají členské státy společně usilovat o zvýšení podílu energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie Unie v roce 2030 na 45 %, což je podíl přesahující závazný cíl Unie ve výši 42,5 %. Komise by proto měla posoudit, zda by k dosažení tohoto dodatečného 2,5 % podílu energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie Unie mohla přispět unijní opatření, která by doplnila vnitrostátní opatření. V této souvislosti by Komise měla prozkoumat možnost využití mechanismu Unie pro financování energie z obnovitelných zdrojů k organizaci unijních aukcí energie z obnovitelných zdrojů v souladu s příslušným regulačním rámcem.
- (35) Pokud se členské státy za účelem dosažení cílů Unie v oblasti dekarbonizace rozhodnou podporovat investice z veřejných prostředků do nových výroben elektřiny z nízkouhlíkových nefosilních paliv prostřednictvím režimů přímé podpory cen, měly by být tyto režimy strukturovány dvousměrnými rozdílovými smlouvami nebo rovnocennými režimy se stejnými účinky, aby kromě záruky příjmů zahrnovaly omezení horní hranice tržních příjmů z dotčených výrobních zařízení. Povinnost uložená tímto nařízením by se měla vztahovat pouze na podporu investic do nových výroben elektřiny, nicméně členské státy by měly mít možnost se rozhodnout, že poskytnou režimy podpory ve formě dvousměrných rozdílových smluv nebo rovnocenných režimů se stejnými účinky také novým investicím zaměřeným na podstatnou modernizaci stávajících výroben elektřiny nebo na podstatné zvýšení kapacity či prodloužení životnosti těchto výroben.
- (36) V zájmu zajištění právní jistoty a předvídatelnosti by se povinnost strukturovat režimy přímé podpory prostřednictvím dvousměrných rozdílových smluv nebo rovnocenných režimů se stejnými účinky měla vztahovat pouze na smlouvy v rámci režimů přímé podpory cen pro investice do nových výroben elektřiny uzavřené dne 17. července 2027 nebo později. Ve vztahu k výrobnám elektřiny z obnovitelných zdrojů na moři připojeným k hybridním projektům na moři připojeným ke dvěma nebo více nabídkovým zónám, by toto přechodné období mělo být pět let ode dne vstupu tohoto nařízení v platnost, a to vzhledem ke složitosti těchto projektů.
- (37) Zapojení účastníků trhu do režimů přímé podpory cen ve formě dvousměrných rozdílových smluv nebo rovnocenných režimů se stejnými účinky by mělo být dobrovolné.
- (38) Povinností využívat dvousměrné rozdílové smlouvy nebo rovnocenné režimy se stejnými účinky není dotčen čl. 6 odst. 1 směrnice (EU) 2018/2001.
- (39) I když směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1711 ⁽²¹⁾ mění čl. 4 odst. 3 druhý pododstavec směrnice (EU) 2018/2001, ostatní ustanovení článku 4 uvedené směrnice, v nichž se stanoví zásady koncepce režimů podpory pro energii z obnovitelných zdrojů, zůstávají použitelná.
- (40) Dvousměrné rozdílové smlouvy nebo rovnocenné režimy se stejnými účinky by zajistily, že příjmy výrobců využívajících veřejnou podporu, které pocházejí z nových investic do výroby elektřiny, budou méně závislé na kolísavých cenách výroby elektřiny z fosilních paliv, která obvykle určuje cenu na denním trhu.
- (41) Na režimy přímé podpory cen ve formě dvousměrných rozdílových smluv nebo rovnocenných režimů se stejnými účinky by se měly uplatňovat zásady koncepce stanovené tímto nařízením. Při posuzování těchto dvousměrných rozdílových smluv nebo rovnocenných režimů se stejnými účinky podle pravidel pro státní podporu by Komise

⁽²⁰⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2413 ze dne 18. října 2023, kterou se mění směrnice (EU) 2018/2001, nařízení (EU) 2018/1999 a směrnice 98/70/ES, pokud jde o podporu energie z obnovitelných zdrojů, a zrušuje směrnice Rady (EU) 2015/652 (Úř. věst. L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

⁽²¹⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1711 ze dne 13. června 2024, kterou se mění směrnice (EU) 2018/2001 a (EU) 2019/944, pokud jde o zlepšení uspořádání trhu Unie s elektřinou (Úř. věst. L, 2024/1711, 26.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1711/oj>).

měla ověřit soulad těchto smluv nebo režimů s unijními právními předpisy, které jsou neoddělitelně spjaty s pravidly pro státní podporu, jako jsou zásady koncepce dvousměrných rozdílových smluv nebo rovnocenných režimů se stejnými účinky stanovené v tomto nařízení. V rámci koncepce těchto dvousměrných rozdílových smluv nebo rovnocenných režimů se stejnými účinky by měly být zachovány pobídky pro dané výroby elektřiny, aby efektivně fungovaly a podílely se na trzích s elektřinou, zejména s cílem zohlednit situaci na trhu. Ve svém posouzení by Komise měla zajistit, aby koncepce dvousměrných rozdílových smluv nebo rovnocenných režimů se stejnými účinky nevedla k nepřiměřenému narušení hospodářské soutěže a obchodu na vnitřním trhu. Komise by měla především zajistit, aby rozdělení příjmů podnikům nenarušovalo rovné podmínky na vnitřním trhu, zejména v případech, kdy nelze použít soutěžní nabídkové řízení. Dvousměrné rozdílové smlouvy nebo rovnocenné režimy se stejnými účinky se mohou lišit, pokud jde o dobu trvání, a mohou zahrnovat mimo jiné rozdílové smlouvy založené na fyzické produkci, kde by byla uvedena jedna nebo několik realizačních cen, minimální cena nebo rozdílové smlouvy založené na kapacitě či na referenčních příjmech. Povinnost používat dvousměrné rozdílové smlouvy nebo rovnocenné režimy se stejnými účinky se nevztahuje na režimy podpory, které nejsou přímo spojeny s výrobou elektřiny, jako je ukládání energie, a které nevyužívají přímou podporu cen, jako je investiční podpora ve formě poskytování přímých grantů, daňových opatření nebo zelených certifikátů. S cílem motivovat protistrany plnit jejich smluvní závazky by měly dvousměrné rozdílové smlouvy nebo rovnocenné režimy se stejnými účinky obsahovat ustanovení o sankcích použitelné v případě neoprávněného jednostranného předčasného ukončení smlouvy.

- (42) Vzhledem k tomu, že omezení týkající se stanovení režimů přímé podpory cen ve formě dvousměrných rozdílových smluv nebo rovnocenných režimů se stejnými účinky zužuje množství typů režimů přímé podpory cen, které členské státy mohou přijmout, pokud jde o obnovitelné zdroje energie, mělo by se vztahovat na nízkouhlíkové nefosilní technologie s nízkými a stabilními provozními náklady a na technologie, které obvykle neposkytují elektrizační soustavě flexibilitu, přičemž by z tohoto omezení měly být vyloučeny technologie, které jsou v počátečních fázích uvádění na trh. To je nezbytné k zajištění toho, aby nebyla ohrožena hospodářská životaschopnost výrobních technologií s vysokými mezními náklady, a k zachování pobídek pro technologie, které mohou elektrizační soustavě nabídnout flexibilitu, aby podávaly nabídky na trhu s elektřinou na základě svých nákladů příležitosti. Omezení týkající se stanovení režimů přímé podpory cen ve formě dvousměrných rozdílových smluv nebo rovnocenných režimů se stejnými účinky by se navíc nemělo vztahovat na nově vznikající technologie, u nichž mohou mít lepší předpoklady k podpoře jejich využívání jiné typy režimů přímé podpory cen. Tímto omezením by neměla být dotčena případná výjimka pro malá zařízení na výrobu obnovitelné energie a demonstrační projekty podle směrnice (EU) 2018/2001 a měla by být zohledněna specifika společenství pro obnovitelné zdroje v souladu s uvedenou směrnicí. S ohledem na potřebu poskytnout výrobcům regulační jistotu by se povinnost členských států uplatňovat režimy přímé podpory cen pro výrobu elektřiny ve formě dvousměrných rozdílových smluv nebo rovnocenných režimů se stejnými účinky měla vztahovat pouze na investice do nových výroben elektřiny využívajících zdroje uvedené v tomto bodě odůvodnění.
- (43) Vzhledem ke stanovení horní hranice tržních příjmů by režimy přímé podpory cen ve formě dvousměrných rozdílových smluv nebo rovnocenných režimů se stejnými účinky měly být dalším zdrojem příjmů pro členské státy v obdobích vysokých cen energií. Aby se dále zmírnil dopad vysokých cen elektřiny na účty spotřebitelů za energii, měly by členské státy zajistit, že ze všech příjmů získaných od výrobců, na něž se vztahují režimy přímé podpory cen ve formě dvousměrných rozdílových smluv nebo rovnocenných režimů se stejnými účinky, nebo z ekvivalentu těchto příjmů ve finanční hodnotě budou mít prospěch koneční zákazníci, včetně zákazníků v domácnosti, malých podniků, středních podniků a energeticky náročných podniků. Při rozdělování příjmů zákazníkům v domácnosti by členské státy měly mít zejména možnost zvýhodňovat zranitelné zákazníky a zákazníky postižené energetickou chudobou. Ve světle rozsáhlejších přínosů pro odběratele elektřiny vyplývajících z investic do energie z obnovitelných zdrojů, energetické účinnosti a zavádění nízkouhlíkové energie by členské státy měly mít rovněž možnost využít příjmy z dvousměrných rozdílových smluv nebo rovnocenných režimů se stejnými účinky, nebo ekvivalent těchto příjmů ve finanční hodnotě k financování investic zaměřených na snížení nákladů na elektřinu pro konečné zákazníky, jakož i k financování konkrétních hospodářských činností, jako jsou investice do rozvoje distribučních sítí, obnovitelných zdrojů energie a infrastruktury pro dobíjení elektrických vozidel. Členské státy by měly mít také možnost využít tyto příjmy nebo ekvivalent těchto příjmů ve finanční hodnotě k financování nákladů na režimy přímé podpory cen. Prerozdělení příjmů by mělo být provedeno tak, aby bylo zajištěno, že zákazníci budou stále do určité míry vystaveni cenovému signálu a v době vysokých cen sníží svou spotřebu nebo ji přesunou do období nižších cen, což jsou obvykle období s vyšším podílem výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů. Členské státy by zejména měly mít možnost zohledňovat spotřebu mimo špičku, aby zůstaly zachovány pobídky k flexibilitě. Členské státy by měly zajistit, aby přerozdělováním příjmů konečným spotřebitelům elektřiny nebyly dotčeny rovné podmínky a hospodářská soutěž mezi různými dodavateli. Uvedené zásady by neměly být povinné pro příjmy

plynouce ze smluv v rámci režimů přímé podpory cen uzavřených přede dnem použitelnosti povinnosti využívat dvousměrné rozdílové smlouvy nebo rovnocenné režimy se stejnými účinky. Členské státy mohou rozdělovat příjmy z dvousměrných rozdílových smluv nebo rovnocenných režimů se stejnými účinky, aniž by to znamenalo regulaci maloobchodních cen podle článku 5 směrnice (EU) 2019/944.

- (44) Dále by členské státy měly zajistit, aby režimy přímé podpory cen nebo rovnocenné režimy se stejnými účinky, bez ohledu na jejich formu, nenarušovaly efektivní, konkurenční a likvidní fungování trhů s elektřinou a zachovaly pobídky, které motivují výrobce reagovat na tržní signály, zejména zastavit výrobu, pokud jsou ceny elektřiny nižší než jejich provozní náklady, a které motivují konečné zákazníky snižovat spotřebu, jsou-li ceny elektřiny vysoké. Členské státy by měly zajistit, aby režimy podpory nepředstavovaly překážku pro rozvoj obchodních smluv, jako jsou smlouvy o nákupu elektřiny.
- (45) Dvousměrné rozdílové smlouvy nebo rovnocenné režimy se stejnými účinky a smlouvy o nákupu elektřiny se proto vzájemně doplňují při prosazování transformace energetiky a přinášení výhod obnovitelné energie a nízkouhlíkové energie spotřebitelům. Při dodržení požadavků zavedených tímto nařízením by členské státy měly mít možnost rozhodnout, které nástroje použijí k dosažení svých cílů v oblasti dekarbonizace. Soukromí investoři prostřednictvím smluv o nákupu elektřiny přispívají k dalšímu zavádění obnovitelné energie a nízkouhlíkové energie a zároveň dlouhodobé fixaci nízkých a stabilních cen elektřiny. Stejně tak prostřednictvím dvousměrných rozdílových smluv nebo rovnocenných režimů se stejnými účinky dosahují stejného cíle veřejné subjekty jménem spotřebitelů. Oba nástroje jsou nezbytné k dosažení cílů Unie v oblasti dekarbonizace prostřednictvím zavádění obnovitelné energie a nízkouhlíkové energie a zároveň k dosažení přínosů nízkonákladové výroby elektřiny pro spotřebitele.
- (46) Urychlené zavádění obnovitelných zdrojů energie vyžaduje rostoucí dostupnost flexibilních řešení, aby byla zajištěna integrace těchto zdrojů do sítě a aby se elektrizační soustava a rozvodná síť mohly přizpůsobit proměnlivosti výroby a spotřeby elektřiny v různých časových horizontech. Za účelem podpory nefosilní flexibility by měl regulační orgán nebo jiný orgán či subjekt určený členským státem pravidelně posuzovat potřebu flexibility v elektrizační soustavě na vnitrostátní úrovni, a to na základě vstupů od provozovatelů přenosových soustav a provozovatelů distribučních soustav a na základě společné evropské metodiky podléhající veřejné konzultaci a schválení ze strany ACER. Posouzení potřeb flexibility elektrizační soustavy by mělo zohlednit všechny stávající a plánované investice, včetně stávajících výrobních zařízení, která dosud nejsou připojena k síti, s ohledem na zdroje flexibility, jako je flexibilní výroba elektřiny, propojovací vedení, odezva strany poptávky, ukládání energie nebo výroba obnovitelných paliv, z důvodu potřeby dekarbonizovat energetickou soustavu. ACER by měla vnitrostátní zprávy pravidelně posuzovat a vypracovat zprávu na úrovni Unie obsahující doporučení k otázkám přeshraničního významu. Na základě vnitrostátních zpráv o potřebě flexibility by členské státy měly vymezit orientační vnitrostátní cíl v oblasti nefosilní flexibility, včetně příslušných konkrétních příspěvků odezvy strany poptávky i ukládání energie k tomuto cíli, což by se mělo rovněž odrazit v jejich integrovaných vnitrostátních plánech v oblasti energetiky a klimatu v souladu s nařízením (EU) 2018/1999. S ohledem na tyto plány by Komise měla mít možnost vypracovat strategii Unie v oblasti flexibility se zvláštním zaměřením na odezvu strany poptávky a ukládání energie, která bude v souladu s cíli Unie v oblasti energetiky a klimatu pro rok 2030 a s cílem klimatické neutrality do roku 2050. Komise by měla mít možnost připojit k této strategii Unie legislativní návrh.
- (47) K dosažení orientačního vnitrostátního cíle v oblasti nefosilní flexibility, včetně příslušných konkrétních příspěvků odezvy strany poptávky a ukládání energie, a v případech, kdy se potřeby flexibility neřeší odstraněním překážek na trhu a stávajícími investicemi, by členské státy měly mít možnost uplatňovat režimy podpory nefosilní flexibility spočívající v platbách za dostupnou kapacitu nefosilní flexibility. Členské státy, které již uplatňují kapacitní mechanismus, by navíc měly zvážit podporu účasti nefosilní flexibility, jako je odezva strany poptávky a ukládání energie, tím, že přepracují kritéria nebo prvky, aniž by bylo dotčeno uplatňování článku 22 nařízení (EU) 2019/943. Rovněž by měly mít možnost uplatňovat režimy podpory nefosilní flexibility, pokud jsou tyto režimy nezbytné k dosažení orientačního vnitrostátního cíle v oblasti nefosilní flexibility, zejména při úpravě svých kapacitních mechanismů za účelem další podpory účasti nefosilní flexibility, jako je odezva strany poptávky a ukládání energie. Uvedené režimy by se měly vztahovat na nové investice do nefosilní flexibility, včetně investic do stávajících výrobních zařízení, a to i těch, které jsou zaměřeny na další rozvoj flexibility odezvy strany poptávky.
- (48) Na podporu cílů v oblasti ochrany životního prostředí by mezní hodnota emisí CO₂ stanovená v čl. 22 odst. 4 nařízení (EU) 2019/943 měla být považována za horní hranici. Členské státy by proto mohly stanovit technické

výkonnostní normy a mezní hodnoty emisí CO₂ omezující účast v kapacitních mechanismech na flexibilní technologie využívající obnovitelné zdroje v plném souladu se sdělením Komise ze dne 18. února 2022 týkajícím se pokynů pro státní podporu v oblasti klimatu, životního prostředí a energetiky, které povzbuzují členské státy k zavádění ekologických kritérií do kapacitních mechanismů.

- (49) Vzhledem k tomu, že na vnitřní trh s elektřinou mohou mít významný dopad nekoordinované kapacitní mechanismy, byl v balíčku opatření týkajících se čisté energie zaveden komplexní rámec pro lepší posouzení potřeby kapacitních mechanismů a zlepšení jejich koncepce. Bez ohledu na nutnost omezit narušení hospodářské soutěže a vnitřního trhu mohou kapacitní mechanismy společně s vhodným regulačním rámcem hrát významnou úlohu při zajišťování přiměřenosti zdrojů, zejména během přechodu na bezuhlíkový systém a pro účely nedostatečně propojených energetických soustav. Přestože by tedy kapacitní mechanismy neměly být nadále považovány za krajní řešení, jejich nezbytnost a koncepce by měly být pravidelně posuzovány s ohledem na vyvíjející se regulační rámec a tržní podmínky. Ukázalo se však, že postup pro přijetí kapacitních mechanismů je složitý. Za účelem nalezení možností, jak postup uplatňování kapacitního mechanismu zefektivnit a zjednodušit, a zajištění toho, že členské státy budou moci včas řešit potíže s přiměřeností, při současném zajištění nezbytné kontroly s cílem předcházet poškozování vnitřního trhu, by Komise měla do 17. ledna 2025 předložit podrobnou zprávu, v níž tyto možnosti posoudí. V této souvislosti by Komise měla požádat ACER, aby případně upravila metodiku pro evropské posouzení zdrojové přiměřenosti v souladu s platným postupem. Po konzultaci s členskými státy by Komise měla a dle potřeby předložit návrhy na zjednodušení a zefektivnění postupu pro posuzování kapacitních mechanismů, a to do 17. dubna 2025.
- (50) Při připojování nových výrobních a odběrných zařízení k síti, zejména zařízení pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů, často dochází k průtahům v postupech pro připojení k síti. Jedním z důvodů těchto průtahů je nedostatek dostupné kapacity sítě v místě zvoleném investorem, což pro připojení zařízení k soustavě vyžaduje bezpečné rozšíření nebo posílení sítě. Zavedení nového požadavku, aby provozovatelé elektrizačních soustav na úrovni přenosu i distribuce zveřejňovali a aktualizovali informace o kapacitě dostupné pro nová připojení ve svých oblastech provozu, by investorům usnadnilo přístup k informacím o dostupnosti kapacity sítě v rámci soustavy, a urychlilo tudíž rozhodování, což by pak urychlilo požadované zavádění energie z obnovitelných zdrojů. Provozovatelé přenosových soustav by tyto informace měli pravidelně, alespoň jednou za měsíc, aktualizovat. Provozovatelé přenosových soustav by rovněž měli zveřejňovat kritéria používaná k určení dostupných kapacit sítě, jako jsou stávající kapacity poptávky a výrobní kapacity, předpoklady pro posuzování možností další integrace dalších uživatelů soustavy, příslušné informace o možném omezování dodávek energie, a očekávaný nadcházející relevantní vývoj sítě.
- (51) Kromě toho by provozovatelé přenosových soustav měli uživatelům soustavy poskytovat jasné a transparentní informace o stavu a vyřizování jejich žádostí o připojení, aby se vyřešil problém dlouhého čekání na odpovědi týkající se žádostí o připojení k síti. Provozovatelé přenosových soustav by měli tyto informace poskytovat ve lhůtě tří měsíců ode dne podání žádosti a pravidelně, alespoň jednou za čtvrt roku, je aktualizovat.
- (52) Vzhledem k tomu, že Estonsko, Litva a Lotyšsko dosud nejsou synchronizovány s unijní elektrizační soustavou, potýkají se při organizaci vyrovnávacích trhů a při tržním zadávání zakázek na podpůrné služby s velmi specifickými problémy. I když vývoj směrem k synchronizaci probíhá, jedním z rozhodujících předpokladů stabilního synchronního provozu soustavy je dostupnost dostatečných regulačních záloh pro regulaci frekvence. Avšak vzhledem k tomu, že jsou pobaltské státy, pokud jde o řízení frekvence, závislé na synchronně propojené oblasti zajišťované Ruskem, nebyly dosud s to vytvořit vlastní fungující vyrovnávací trh. Útočná válka Ruska proti Ukrajině podstatně zvýšila riziko v oblasti bezpečnosti dodávek, které s sebou neexistence vlastních vyrovnávacích trhů přináší. Požadavky čl. 6 odst. 9, 10 a 11 nařízení (EU) 2019/943 a čl. 41 odst. 2 nařízení Komise (EU) 2017/2195⁽²²⁾, které se mají vztahovat na stávající vyrovnávací trhy, tudíž situaci v Estonsku, Litvě a Lotyšsku dosud nezohledňují, a to zejména proto, že vytvoření vyrovnávacího trhu vyžaduje čas a nové investice do regulační zálohy. Estonsko, Litva a Lotyšsko by proto měly mít odchylně od těchto požadavků právo uzavírat dlouhodobější finanční smlouvy, aby si na přechodnou dobu zajistily regulační zálohu.
- (53) Přechodná období pro Estonsko, Litvu a Lotyšsko by měla být co nejdříve po synchronizaci postupně ukončena a měla by být využita k vytvoření náležitých tržních nástrojů nabízejících krátkodobé regulační zálohy a další nezbytné podpůrné služby a měla by být omezena na dobu, která je pro tento proces nezbytně nutná.

⁽²²⁾ Nařízení Komise (EU) 2017/2195 ze dne 23. listopadu 2017, kterým se stanoví rámcový pokyn pro obchodní zajišťování výkonové rovnováhy v elektroenergetice (Úř. věst. L 312, 28.11.2017, s. 6).

- (54) Pobaltské státy mají být synchronizovány se synchronně propojenou oblastí kontinentální Evropa jedním dvojitým vedením spojujícím Polsko a Litvu. Při synchronizaci bude muset být kapacita tohoto vedení z velké části vyhrazena pro účely spolehlivostních rezerv pro případ neočekávaného výpadku v pobaltské soustavě a z toho vyplývajících nezamýšlených odchylek. Provozovatelé přenosových soustav by měli pro přeshraniční obchodování i nadále nabízet maximální kapacitu, a to v souladu s limity provozní bezpečnosti a s ohledem na možné kontingence v polské a litevské soustavě, včetně těch, které vyplývají z výpadků vedení s vysokým napětím a stejnosměrným proudem nebo odpojení pobaltských států od synchronně propojené oblasti kontinentální Evropa. Zvláštní povaha uvedeného propojení by měla být zohledněna při výpočtu celkové kapacity a kontingencí podle čl. 16 odst. 8 nařízení (EU) 2019/943.
- (55) Kapacitní mechanismy by měly umožňovat účast všech zdrojů, které jsou schopny poskytnout požadovaný technický výkon a mezi něž mohou patřit i plynové elektrárny, pokud splňují mezní hodnotu emisí stanovenou v čl. 22 odst. 4 nařízení (EU) 2019/943, jakož i veškeré vnitrostátní emisní prahové hodnoty nebo jiná objektivní environmentální kritéria, která mohou členské státy chtít použít, aby urychlily přechod od fosilních paliv.
- (56) Na podporu cílů v oblasti ochrany životního prostředí stanoví čl. 22 odst. 4 nařízení (EU) 2019/943 požadavky týkající se mezních hodnot emisí CO₂ pro kapacitní mechanismy. Během přechodu na bezuhlíkový systém a v reakci na energetickou krizi by však členské státy uplatňující kapacitní mechanismy, které byly schváleny před 4. červencem 2019, měly mít možnost se po omezenou dobu od této mezní hodnoty emisí CO₂ v rámci mechanismu poslední instance výjimečně odchýlit. Tato výjimka by se nicméně měla vztahovat pouze na stávající výrobní kapacity, které zahájily komerční výrobu před 4. červencem 2019, totiž před vstupem nařízení (EU) 2019/943 v platnost. K žádosti o výjimku by měla být přiložena zpráva dotčeného členského státu, která posoudí dopad této výjimky z hlediska emisí skleníkových plynů a transformace energetiky. Tato zpráva by měla rovněž obsahovat plán s milníky pro přechod od účasti výrobních kapacit, které v rámci kapacitních mechanismů nesplňují mezní hodnoty emisí CO₂. Po udělení výjimky by mělo být členským státům umožněno uspořádat procesy zadávání veřejných zakázek, které musí i nadále splňovat všechny požadavky kapitoly IV nařízení (EU) 2019/943, s výjimkou požadavků týkajících se mezních hodnot emisí CO₂. Výrobní kapacity, které nesplňují mezní hodnoty emisí CO₂, by neměly být pořízovány na dobu delší než jeden rok a na období dodávky, které nepřekračuje dobu uplatňování výjimky. Dalšímu procesu zadávání veřejných zakázek umožňujícímu účast výrobních kapacit, které nesplňují mezní hodnoty emisí CO₂, by měl předcházet proces zadávání veřejných zakázek zaměřený na maximalizaci účasti kapacit, které mezní hodnoty emisí CO₂ splňují, a to i tím, že ceny za kapacity budou dostatečně vysoké, aby motivovaly k investicím do těchto kapacit.
- (57) S cílem zajistit odolnost uspořádání trhu s elektřinou v dobách krize a jeho schopnost podporovat cíle Unie v oblasti dekarbonizace, dále posílit integraci trhu a podpořit nezbytné investice do infrastruktury, jakož i rozvoj trhu se smlouvami o nákupu elektřiny, by Komise měla toto nařízení přezkoumat. Na základě tohoto přezkumu by Komise měla Evropskému parlamentu a Radě předložit komplexní zprávu, ve vhodných případech spolu s legislativním návrhem. V této zprávě by Komise měla posoudit zejména efektivnost současné struktury a fungování krátkodobých trhů s elektřinou, jakož i jejich potenciální neefektivnost a možná nápravná opatření a nástroje, které mají být použity v krizových či mimořádných situacích, a vhodnost právního a finančního rámce Unie pro distribuční sítě. Tato zpráva by se měla rovněž zabývat schopností dosáhnout cílů Unie v oblasti obnovitelných zdrojů energie a vnitřního trhu s energií a potenciálem a životaschopností, pokud jde o vytvoření jedné nebo několika tržních platform Unie pro smlouvy o nákupu elektřiny.
- (58) V rozsahu, v jakém kterékoli z opatření stanovených tímto nařízením představuje státní podporu, není ustanoveními týkajícími se těchto opatření dotčeno použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování EU. Komise má pravomoc posoudit slučitelnost státní podpory s vnitřním trhem.
- (59) Opatřeními stanovenými tímto nařízením není dotčeno uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1011⁽²³⁾ a (EU) č. 648/2012⁽²⁴⁾ a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU⁽²⁵⁾.

⁽²³⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1011 ze dne 8. června 2016 o indexech, které jsou používány jako referenční hodnoty ve finančních nástrojích a finančních smlouvách nebo k měření výkonnosti investičních fondů, a o změně směrnice 2008/48/ES a 2014/17/EU a nařízení (EU) č. 596/2014 (Úř. věst. L 171, 29.6.2016, s. 1).

⁽²⁴⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 ze dne 4. července 2012 o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů (Úř. věst. L 201, 27.7.2012, s. 1).

⁽²⁵⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně směrnic 2002/92/ES a 2011/61/EU (Úř. věst. L 173, 12.6.2014, s. 349).

- (60) Nařízení (EU) 2019/942 a (EU) 2019/943 by proto měla být odpovídajícím způsobem změněna.
- (61) Jelikož cíle tohoto nařízení, totiž zlepšit uspořádání integrovaného trhu s elektřinou, a zejména zamezit příliš vysokým cenám elektřiny, nemůže být dosaženo uspokojivě členskými státy, ale spíše jej může být lépe dosaženo na úrovni Unie, může Unie přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o Evropské unii. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku toto nařízení nepřekračuje rámec toho, co je nezbytné pro dosažení tohoto cíle,

PŘIJALY TOTO NAŘÍZENÍ:

Článek 1

Změny nařízení (EU) 2019/942

Nařízení (EU) 2019/942 se mění takto:

1) Článek 2 se mění takto:

a) vkládá se nové písmeno, které zní:

„aa) vydává stanoviska a doporučení určená jednotné platformě pro přidělování zřízené v souladu s nařízením Komise (EU) 2016/1719 (*);

(*) Nařízení Komise (EU) 2016/1719 ze dne 26. září 2016, kterým se stanoví rámcový pokyn pro přidělování kapacity na dlouhodobém trhu (Úř. věst. L 259, 27.9.2016, s. 42).“

b) písmeno d) se nahrazuje tímto:

„d) vydává samostatná rozhodnutí o poskytování informací podle čl. 3 odst. 2, čl. 7 odst. 2 písm. b) a čl. 8 písm. c), o schválení podmínek a metodik podle čl. 4 odst. 4 a čl. 5 odst. 2, 3 a 4, o přezkumu nabídkových zón podle čl. 5 odst. 7, o technických otázkách podle čl. 6 odst. 1, o řešení sporů mezi regulačními orgány podle čl. 6 odst. 10, o regionálních koordinačních centrech podle čl. 7 odst. 2 písm. a), o schválení a změnách metodik a výpočtů a technických specifikací podle čl. 9 odst. 1, o schválení a změnách metodik podle čl. 9 odst. 3, o výjimkách podle článku 10, o infrastruktuře podle čl. 11 písm. d), ve věcech integrity a transparentnosti velkoobchodního trhu podle článku 12 a o schválení a změnách společného návrhu sítě ENTSO pro elektřinu a subjektu EU DSO, který se týká druhu údajů a formátu a metodiky týkajících se analýzy, které mají být poskytnuta, pokud jde o potřeby flexibility, podle čl. 5 odst. 9.“

2) V čl. 3 odst. 2 se doplňuje pododstavec, který zní:

„Tento odstavec se vztahuje rovněž na jednotnou platformu pro přidělování zřízenou v souladu s nařízením (EU) 2016/1719.“

3) V článku 4 se doplňuje nový odstavec, který zní:

„9. Odstavce 6, 7 a 8 tohoto článku se použijí rovněž na jednotnou platformu pro přidělování zřízenou v souladu s nařízením (EU) 2016/1719.“

4) Článek 5 se mění takto:

a) v odstavci 8 se doplňuje nový pododstavec, který zní:

„ACER sleduje jednotnou platformu pro přidělování zřízenou v souladu s nařízením (EU) 2016/1719.“

b) doplňuje se nový odstavec, který zní:

„9. ACER schválí a případně pozmění společný návrh sítě ENTSO pro elektřinu a subjektu EU DSO ohledně druhu údajů a formátu a metodiky týkajících se analýzy, které mají být poskytnuty, pokud jde o potřeby flexibility podle čl. 19e odst. 6 nařízení (EU) 2019/943.“

5) V článku 6 se odstavec 9 se nahrazuje tímto:

„9. ACER předkládá dotčenému regulačnímu orgánu a Komisi stanoviska v souladu s čl. 8 odst. 1b a čl. 16 odst. 3 nařízení (EU) 2019/943.“

6) Článek 15 se mění takto:

a) v odstavci 4 se doplňuje nový pododstavec, který zní:

„ACER vydá zprávu o dopadu používání produktů pro snížení spotřeby ve špičkách na unijní trh s elektřinou během krize na základě posouzení podle čl. 7a odst. 7 nařízení (EU) 2019/943, a zprávu o dopadu začlenění produktů pro snížení spotřeby ve špičkách na unijní trh s elektřinou za běžných tržních podmínek na základě posouzení podle čl. 7a odst. 8 uvedeného nařízení.“

b) doplňuje se nový odstavec, který zní:

„5. ACER vydá zprávu podle čl. 19e odst. 7 nařízení (EU) 2019/943, která analyzuje vnitrostátní zprávy o odhadu potřeb flexibility a poskytuje doporučení k otázkám přeshraničního významu, pokud jde o zjištění regulačních orgánů nebo jiných orgánů či subjektů určených členským státem.“

Článek 2

Změny nařízení (EU) 2019/943

Nařízení (EU) 2019/943 se mění takto:

1) Článek 1 se mění takto:

a) písmena a) a b) se nahrazují tímto:

„a) vymezit základ pro efektivní dosažení cílů energetické unie a cílů směřujících k dosažení klimatické neutrality nejpozději do roku 2050, a zejména rámce politiky v oblasti klimatu a energetiky pro rok 2030, umožněním působení tržních signálů ke zvýšení efektivity, podílu obnovitelné energie, bezpečnosti dodávek, flexibility, integrace systému prostřednictvím více nosičů energie, udržitelnosti, dekarbonizace a inovací;

b) stanovit základní zásady pro dobře fungující integrované trhy s elektřinou, které umožní nediskriminační přístup na trh všem poskytovatelům zdrojů a odběratelům elektřiny, umožní rozvoj dlouhodobých trhů s elektřinou, aby se poskytovatelé a spotřebitelé mohli zajistit nebo chránit před rizikem budoucí volatility cen elektřiny, posílí postavení a ochranu spotřebitelů, zajistí konkurenceschopnost na globálním trhu, zvýší bezpečnost dodávek a flexibilitu prostřednictvím odezvy strany poptávky, ukládání energie a dalších řešení v rámci nefosilní flexibility, zajistí energetickou účinnost, usnadní agregaci distribuované poptávky a nabídky a umožní tržní a odvětvovou integraci, jakož i tržní úhradu za elektřinu vyrobenou z obnovitelných zdrojů;“

b) doplňují se nová písmena, která znějí:

„e) podporovat dlouhodobé investice do výroby energie z obnovitelných zdrojů, flexibility a sítí s cílem umožnit ve střednědobém až dlouhodobém horizontu spotřebitelům, aby jejich účty za energii byly v přijatelné výši a méně závislé na kolísání krátkodobých tržních cen elektřiny, zejména na cenách fosilních paliv;

f) stanovit rámec pro přijetí opatření s cílem řešit krize cen elektřiny;“

2) Článek 2 se mění takto:

a) bod 22 se nahrazuje tímto:

„22) ‚kapacitním mechanismem‘ opatření pro zajištění dosažení nezbytné úrovně zdrojové přiměřenosti odměněním zdrojů za jejich dostupnost, jiné než opatření týkající se podpůrných služeb nebo řízení přetížení;“

b) doplňují se nové body, které znějí:

- „72) ‚špičkou‘ hodina, kdy se na základě prognóz provozovatelů přenosových soustav a případně nominovaných organizátorů trhu s elektřinou očekává nejvyšší hrubá spotřeba elektřiny nebo nejvyšší hrubá spotřeba elektřiny vyrobené z jiných než obnovitelných zdrojů, nebo nejvyšší velkoobchodní cena elektřiny na následující den, s přihlédnutím k výměnám mezi zónami;
- 73) ‚snížením spotřeby ve špičkách‘ schopnost účastníků trhu snížit ve špičkách na žádost provozovatele soustavy spotřebu elektřiny ze sítě;
- 74) ‚produktem pro snížení spotřeby ve špičkách‘ tržní produkt, jehož prostřednictvím mohou účastníci trhu zajistit provozovatelům soustav snížení spotřeby ve špičkách;
- 75) ‚regionálním virtuálním uzlem‘ nefyzická oblast zahrnující více než jednu nabídkovou zónu, pro kterou je na základě metodiky stanovena referenční cena;
- 76) ‚dvousměrnou rozdílovou smlouvou‘ smlouva mezi provozovatelem výroby elektřiny a protistranou, obvykle veřejným subjektem, která poskytuje záruku minimální odměny i omezení nadměrné odměny;
- 77) ‚smlouvou o nákupu elektřiny‘ smlouva, kterou se fyzická nebo právnická osoba zavazuje k nákupu elektřiny od jejího výrobce na tržním základě;
- 78) ‚vyhrazeným měřicím zařízením‘ zařízení spojené se spotřebičem, který zajišťuje odezvu strany poptávky nebo služby flexibility na trhu s elektřinou nebo provozovatelům soustav, nebo v něm zabudované;
- 79) ‚flexibilitou‘ schopnost elektrizační soustavy přizpůsobit se proměnlivosti výroby a spotřeby a dostupnosti sítě v příslušných časových rámcích trhu.“

3) Článek 7 se mění takto:

a) odstavec 1 se nahrazuje tímto:

„1. Provozovatelé přenosových soustav a nominovaní organizátoři trhu s elektřinou společně organizují řízení integrovaných denních a vnitrodenních trhů v souladu s nařízením (EU) 2015/1222*. Provozovatelé přenosových soustav a nominovaní organizátoři trhu s elektřinou spolupracují na úrovni Unie, nebo pokud je to vhodnější, na regionální úrovni s cílem maximalizovat účinnost a efektivitu denního a vnitrodenního obchodování s elektřinou v Unii. Povinností spolupracovat není dotčeno uplatňování práva Unie v oblasti hospodářské soutěže. Provozovatelé přenosových soustav a nominovaní organizátoři trhu s elektřinou podléhají při činnostech souvisejících s obchodováním s elektřinou dohledu regulačních orgánů podle článku 59 směrnice (EU) 2019/944 a dohledu ACER podle článků 4 a 8 nařízení (EU) 2019/942 a povinností v oblasti transparentnosti a účinnému dohledu za účelem ochrany před manipulací s trhem stanoveným v nařízení (EU) č. 1227/2011.“

b) odstavec 2 se mění takto:

i) písmeno c) se nahrazuje tímto:

„c) maximalizovat příležitosti pro všechny účastníky trhu účastnit se nediskriminačního obchodování mezi zónami a uvnitř zón co nejbližší reálnému času mezi všemi nabídkovými zónami a uvnitř těchto zón;

ca) být organizovány tak, aby bylo vždy zajištěno sdílení likvidity mezi všemi nominovanými organizátory trhu s elektřinou, a to pro obchod mezi zónami i uvnitř zón. V případě denního trhu nominovaní organizátoři trhu s elektřinou od jedné hodiny před uzávěrkou do posledního okamžiku, kdy je povoleno obchodování na denním trhu, na jedné straně zadávají všechny pokyny pro produkty dostupné den předem a pro produkty se stejnými vlastnostmi do jednotného propojení denních trhů, a na straně druhé neorganizují obchodování s produkty dostupnými den předem nebo produkty se stejnými vlastnostmi mimo jednotné propojení denních trhů. V případě vnitrodenního trhu nominovaní organizátoři trhu s elektřinou od zahájení jednotného propojení vnitrodenních trhů do posledního okamžiku, kdy je povoleno obchodování na vnitrodenním trhu v dané nabídkové zóně, na jedné straně zadávají všechny pokyny pro vnitrodenní produkty a produkty se stejnými vlastnostmi do jednotného propojení vnitrodenních trhů, a na druhé straně neorganizují obchodování s vnitrodenními produkty nebo produkty se stejnými vlastnostmi mimo jednotné propojení vnitrodenních trhů. Uvedené povinnosti se vztahují na nominované organizátory trhu s elektřinou, na podniky, které přímo nebo nepřímo ovládají některé nominované organizátory trhu s elektřinou, a na podniky, které jsou přímo nebo nepřímo nominovaným organizátorem trhu s elektřinou ovládány;“

ii) písmeno f) se nahrazuje tímto:

„f) být transparentní a případně poskytovat informace podle jednotlivých výrobních jednotek a zároveň chránit důvěrnost obchodně citlivých informací a zajišťovat, aby obchodování probíhalo anonymně;“

4) Vkládají se nové články, které znějí:

„Článek 7a

Produkt pro snížení spotřeby ve špičkách

1. Je-li vyhlášena regionální nebo celounijní krize cen elektřiny v souladu s článkem 66a směrnice (EU) 2019/944, mohou členské státy požádat provozovatele soustav, aby nabídli obstarání produktů pro snížení spotřeby ve špičkách za účelem dosažení snížení poptávky po elektřině ve špičkách. Toto obstarávání je omezeno na dobu stanovenou v prováděcím rozhodnutí přijatém podle čl. 66a odst. 1 směrnice (EU) 2019/944.

2. Je-li podána žádost podle odstavce 1, provozovatelé soustav po konzultaci se zúčastněnými stranami předloží regulačnímu orgánu dotčeného členského státu ke schválení návrh, v němž bude uvedeno dimenzování a podmínky pro obstarání a aktivaci produktu pro snížení spotřeby ve špičkách.

3. Dotčený regulační orgán posoudí návrh týkající se produktu pro snížení spotřeby ve špičkách uvedený v odstavci 2, pokud jde o dosažení snížení poptávky po elektřině a dopad na velkoobchodní ceny elektřiny ve špičkách. Při tomto posouzení se zohlední potřeba, aby produkt pro snížení spotřeby ve špičkách zbytečně nenarušoval fungování trhů s elektřinou a aby nezpůsobil přesměrování služeb odezvy strany poptávky směrem k produktům pro snížení spotřeby ve špičkách. Na základě tohoto posouzení může regulační orgán požádat provozovatele soustav, aby svůj návrh změnil.

4. Návrh týkající se produktu pro snížení spotřeby ve špičkách uvedený v odstavci 2 musí splňovat tyto požadavky:

a) dimenzování produktu pro snížení spotřeby ve špičkách:

i) je založeno na analýze potřeby dodatečné služby k zajištění bezpečnosti dodávek energie, aniž by byla ohrožena stabilita sítě, jejího dopadu na trh a jejích očekávaných nákladů a přínosů;

ii) zohledňuje prognózu poptávky, prognózu elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů energie, prognózu dalších zdrojů flexibility v soustavě, jako např. ukládání energie a dopad nerealizované dodávky na velkoobchodní cenu, a

iii) je limitováno potřebou zajistit, aby předpokládané náklady nepřesáhly očekávané přínosy produktu pro snížení spotřeby ve špičkách;

b) obstarání produktu pro snížení spotřeby ve špičkách musí být založeno na objektivních, transparentních, tržních a nediskriminačních kritériích a musí být omezeno na odezvu strany poptávky a nevylučovat zapojená zařízení z přístupu na jiné trhy;

c) obstarání produktu pro snížení spotřeby ve špičkách probíhá na základě soutěžního nabídkového řízení, které může být průběžné, přičemž pro výběr jsou rozhodující nejnížší náklady na splnění předem stanovených technických a environmentálních kritérií, a které umožní účinnou účast spotřebitelů, a to přímo, nebo prostřednictvím agregace;

d) minimální velikost nabídky nepřekročí 100 kW, a to i včetně agregace;

e) smlouvy týkající se produktu pro snížení spotřeby ve špičkách nesmí být uzavřeny dříve než týden před jeho aktivací;

f) aktivace produktu pro snížení spotřeby ve špičkách nesníží kapacitu mezi zónami;

g) aktivace produktu pro snížení spotřeby ve špičkách se uskuteční před nebo během časového rámce denního trhu a může být provedena na základě předem stanovené ceny elektřiny;

h) aktivace produktu pro snížení spotřeby ve špičkách nevede k zahájení výroby energie z fosilních paliv za bodem měření, aby se zabránilo zvyšování emisí skleníkových plynů.

5. Skutečné snížení spotřeby vyplývající z aktivace produktu pro snížení spotřeby ve špičkách se měří srovnáním s výchozím diagramem, který odráží očekávanou spotřebu elektrické energie bez aktivace produktu pro snížení spotřeby ve špičkách. Pokud provozovatel soustavy obstarává produkt pro snížení spotřeby ve špičkách, vypracuje po konzultaci s účastníky trhu metodiku pro výchozí diagram spotřeby, v příslušných případech zohlední prováděcí akt přijatý podle čl. 59 odst. 1 písm. e), a předloží ji dotčenému regulačnímu orgánu ke schválení.

6. Dotčený regulační orgán schválí návrh provozovatelů soustav, kteří mají zájem o obstarání produktu pro snížení spotřeby ve špičkách, a metodiku pro výchozí diagram spotřeby předloženou v souladu s odstavci 2 a 5, nebo požádá provozovatele soustav, aby návrh nebo metodiku pro výchozí diagram spotřeby změnili, pokud tento návrh nebo tato metodika nesplňují požadavky stanovené v odstavcích 2, 4 a 5.

7. Do šesti měsíců po skončení regionální nebo celounijní krize cen elektřiny jak je uvedeno v odstavci 1 ACER po konzultaci se zúčastněnými stranami posoudí dopad používání produktů pro snížení spotřeby ve špičkách na unijní trh s elektřinou. V tomto hodnocení musí být zohledněna potřeba, aby produkty pro snížení spotřeby ve špičkách zbytečně nenarušovaly fungování trhů s elektřinou a aby nezpůsobovaly přesměrování služeb odezvy strany poptávky směrem k produktům pro snížení spotřeby ve špičkách. ACER může vydávat doporučení, která regulační orgány zohlední ve svém posouzení podle odstavce 3.

8. Do 30. června 2025 ACER po konzultaci se zúčastněnými stranami posoudí dopad začlenění produktů pro snížení spotřeby ve špičkách na unijní trh s elektřinou za běžných tržních podmínek. V tomto hodnocení se zohlední potřeba, aby produkty pro snížení spotřeby ve špičkách zbytečně nenarušovaly fungování trhů s elektřinou a aby nezpůsobovaly přesměrování služeb odezvy poptávky směrem k produktům pro snížení spotřeby ve špičkách. Na základě uvedeného posouzení může Komise předložit legislativní návrh na změnu tohoto nařízení za účelem zavedení produktů pro snížení spotřeby ve špičkách i v jiných situacích, než jsou regionální nebo celounijní krize cen elektřiny.

Článek 7b

Vyhrazené měřicí zařízení

1. Aniž je dotčen článek 19 směrnice (EU) 2019/944, provozovatelé přenosových soustav, provozovatelé distribučních soustav a příslušní účastníci trhu, včetně nezávislých agregátorů, mohou se souhlasem konečného zákazníka použít údaje z vyhrazených měřicích zařízení pro sledování a vypořádání odezvy strany poptávky a služeb flexibility, včetně ze zařízení pro ukládání energie.

Pro účely tohoto článku musí být použití údajů z vyhrazených měřicích zařízení v souladu s články 23 a 24 směrnice (EU) 2019/944 a dalšími příslušnými právními předpisy Unie, včetně právních předpisů v oblasti ochrany údajů a soukromí, zejména s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 (*). Pokud se tyto údaje používají pro výzkumné účely, informace se agregují a anonymizují.

2. Pokud konečný zákazník nemá nainstalovaný inteligentní měřič nebo pokud inteligentní měřič konečného zákazníka nedodává údaje nezbytné k zajištění odezvy strany poptávky nebo služeb flexibility, včetně prostřednictvím nezávislého agregátora, akceptují provozovatelé přenosových soustav a provozovatelé distribučních soustav pro účtování odezvy strany poptávky a služeb flexibility, včetně ukládání energie, údaje z vyhrazeného měřicího zařízení, jsou-li k dispozici, a tohoto konečného zákazníka nesmějí při poskytování služeb flexibility diskriminovat. Uvedená povinnost se uplatní v souladu s pravidly a požadavky stanovenými členskými státy podle odstavce 3.

3. Členské státy stanoví pravidla a požadavky pro validaci údajů z vyhrazených měřicích zařízení za účelem kontroly a zajištění kvality a konzistentnosti příslušných údajů a interoperability v souladu s články 23 a 24 směrnice (EU) 2019/944 a dalšími příslušnými právními předpisy Unie.

(*) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 1).“

5) Článek 8 se mění takto:

a) odstavec 1 se nahrazuje tímto:

„1. Nominovaní organizátoři trhu s elektřinou umožňují účastníkům trhu obchodovat s energií co nejblíže reálnému času a alespoň do uzávěrky přidělování vnitrodenní kapacity mezi zónami. Od 1. ledna 2026 nesmí být uzávěrka obchodování mezi zónami na vnitrodenním trhu dříve než 30 minut před reálným časem.

1a. Do 1. ledna 2029 mohou regulační orgány na žádost dotčeného provozovatele přenosové soustavy udělit výjimku z požadavku stanoveného v odstavci 1. Provozovatel přenosové soustavy předloží žádost příslušnému regulačnímu orgánu. Tato žádost musí obsahovat:

a) posouzení dopadů s přihlédnutím ke zpětné vazbě od dotčených nominovaných organizátorů trhu s elektřinou a účastníků trhu prokazující negativní dopad takového opatření na bezpečnost dodávek ve vnitrostátní elektrizační soustavě, na nákladovou efektivitu, a to i ve vztahu ke stávajícím vyrovnávacím platformám v souladu s nařízením (EU) 2017/2195, na začleňování energie z obnovitelných zdrojů a na emise skleníkových plynů a

b) akční plán, jehož cílem je zkrátit do 1. ledna 2029 uzávěrku obchodování mezi zónami na vnitrodenním trhu na 30 minut před reálným časem.

1b. Regulační orgán může na žádost dotčeného provozovatele přenosové soustavy udělit z požadavku stanoveného v odstavci 1 další výjimku, spočívající v dalším prodloužení až o dva a půl roku od data uplynutí lhůty uvedené v odstavci 1a. Dotčený provozovatel přenosové soustavy předloží žádost příslušnému regulačnímu orgánu, síti ENTSO pro elektřinu a ACER do 30. června 2028. Tato žádost musí obsahovat:

a) nové posouzení dopadů s přihlédnutím ke zpětné vazbě od účastníků trhu a nominovaných organizátorů trhu s elektřinou odůvodňující nutnost další výjimky riziky pro bezpečnost vnitrostátní elektrizační soustavy, nákladovou efektivitou, začleňováním energie z obnovitelných zdrojů a emisemi skleníkových plynů a

b) revidovaný akční plán, jehož cílem je zkrátit uzávěrku obchodování mezi zónami na vnitrodenním trhu na 30 minut před reálným časem ke dni, pro který se žádá o prodloužení, a nejpozději ke dni žádané platnosti další výjimky.

ACER vydá stanovisko k přeshraničnímu dopadu další výjimky do šesti měsíců od obdržení žádosti o tuto další výjimku. Toto stanovisko příslušný regulační orgán zohlední před rozhodnutím o žádosti o další výjimku.

1c. Do 1. prosince 2027 Komise po konzultaci s nominovanými organizátory trhu s elektřinou, síti ENTSO pro elektřinu, ACER a relevantními zúčastněnými stranami předloží Evropskému parlamentu a Radě zprávu, v níž posoudí dopad zkrácení uzávěrky přidělování kapacity mezi zónami stanovené podle tohoto článku, náklady a přínosy, proveditelnost a praktická řešení směřující k jejímu dalšímu zkrácení, aby účastníci trhu mohli obchodovat s energií co nejblíže reálnému času. V této zprávě se přihlédne k dopadu na bezpečnost elektrizační soustavy, k nákladové efektivitě, přínosům pro začlenění obnovitelných zdrojů energie a snížení emisí skleníkových plynů.“

b) odstavec 3 se nahrazuje tímto:

„3. Nominovaní organizátoři trhu s elektřinou poskytují produkty pro obchodování na denních a vnitrodenních trzích, jejichž velikost je dostatečně malá, přičemž minimální velikost nabídky činí 100 kW nebo méně, aby byla umožněna efektivní účast odezvy strany poptávky, ukládání energie a malých zařízení na výrobu obnovitelné energie, včetně přímé účasti zákazníků, jakož i prostřednictvím agregace.“

6) Článek 9 se nahrazuje tímto:

„Článek 9

Dlouhodobé trhy

1. V souladu s nařízením (EU) 2016/1719 provozovatelé přenosových soustav udělují dlouhodobá přenosová práva nebo zavedou rovnocenná opatření, aby se účastníci trhu, včetně vlastníků výroben elektřiny využívajících energii z obnovitelných zdrojů, mohli zajistit proti cenovým rizikům, kromě případů, kdy vyhodnocení dlouhodobého trhu na hranicích nabídkových zón prováděné regulačními orgány prokazuje dostatečné možnosti obchodního zajištění v dotčených nabídkových zónách.

2. Dlouhodobá přenosová práva jsou přidělována pravidelně, transparentně, tržně a nediskriminačně prostřednictvím jednotné platformy pro přidělování. Četnost přidělování dlouhodobé kapacity mezi zónami a doby trvání přidělení musí podporovat efektivní fungování unijních dlouhodobých trhů.

3. Koncepce unijních dlouhodobých trhů zahrnuje nezbytné nástroje ke zlepšení schopnosti účastníků trhu zajistit se proti cenovým rizikům na vnitřním trhu s elektřinou.

4. Do 17. ledna 2026 provede Komise po konzultaci s příslušnými zúčastněnými stranami posouzení dopadů možných opatření k dosažení cíle uvedeného v odstavci 3. Toto posouzení dopadů zahrnuje mimo jiné:

- a) možné změny četnosti přidělování dlouhodobých přenosových práv;
- b) možné změny doby trvání dlouhodobých přenosových práv, zejména doby trvání prodloužené na nejméně tři roky;
- c) možné změny povahy dlouhodobých přenosových práv;
- d) způsoby, jak posílit sekundární trh a
- e) případné zavedení regionálních virtuálních uzlů pro dlouhodobé trhy.

5. Pokud jde o regionální virtuální uzly pro dlouhodobé trhy, posouzení dopadů provedené podle odstavce 4 zahrnuje:

- a) vhodný územní rozsah regionálních virtuálních uzlů, včetně nabídkových zón, které by tyto uzly tvořily, a konkrétních situací nabídkových zón náležících dvěma nebo více virtuálním uzlům, za účelem maximalizace cenové korelace mezi referenčními cenami a cenami nabídkových zón tvořících regionální virtuální uzly;
- b) úroveň propojení elektrizačních sítí členských států, zejména těch členských států, které nedosahují cílů propojení elektroenergetických soustav stanovených pro roky 2020 a 2030 v čl. 4 písm. d) bodě 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1999 (*);
- c) metodiku pro výpočet referenčních cen pro regionální virtuální uzly pro dlouhodobé trhy za účelem maximalizace korelace mezi referenční cenou a cenami nabídkových zón tvořících regionální virtuální uzly;
- d) možnost, aby nabídkové zóny byly součástí více než jednoho regionálního virtuálního uzlu;
- e) způsoby maximalizace obchodních příležitostí pro zajišťovací produkty odkazující na regionální virtuální uzly pro dlouhodobé trhy, jakož i pro dlouhodobá přenosová práva z nabídkových zón do regionálních virtuálních uzlů;
- f) způsoby, jak zajistit, aby jednotná platforma pro přidělování uvedená v odstavci 2 nabízela přidělování dlouhodobých přenosových práv a usnadňovala obchodování s těmito právy;
- g) důsledky týkající se již existujících mezivládních dohod a práv z nich vyplývajících.

6. Na základě výsledku posouzení dopadů uvedeného v odstavci 4 tohoto článku přijme Komise do 17. července 2026 prováděcí akt, kterým blíže upřesní opatření a nástroje k dosažení cílů uvedených v odstavci 3 tohoto článku a přesné rysy těchto opatření a nástrojů. Uvedený prováděcí akt se přijímá přezkumným postupem podle čl. 67 odst. 2.

7. Jednotná platforma pro přidělování zřízená v souladu s nařízením (EU) 2016/1719 působí jako subjekt nabízející přidělování dlouhodobých přenosových práv jménem provozovatelů přenosových soustav a usnadňuje obchodování s těmito právy. Má právní formu uvedenou v příloze II směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1132 (**).

8. Pokud se příslušný regulační orgán domnívá, že účastníkům trhu nejsou k dispozici dostatečné možnosti zajištění, může po konzultaci s příslušnými orgány určenými podle článku 67 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU (***) požadovat, pokud se dlouhodobé trhy týkají finančních nástrojů ve smyslu čl. 4 odst. 1 bodu 15 uvedené směrnice, aby energetické burzy nebo provozovatelé přenosových soustav zavedli dodatečná opatření ke zlepšení likvidity dlouhodobých trhů, jako jsou činnosti tvorby trhu.

9. S výhradou dodržení práva Unie v oblasti hospodářské soutěže a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 (****) a (EU) č. 600/2014 (*****) a směrnice 2014/65/EU mohou organizátoři trhu vyvíjet progresivní termínované zajišťovací produkty, včetně dlouhodobých zajišťovacích produktů, aby se účastníci trhu, včetně vlastníků výroben elektřiny využívajících obnovitelné zdroje energie, mohli vhodně zajistit proti finančním rizikům vyplývajícím z výkyvů cen. Členské státy nevyžadují, aby se tyto činnosti v oblasti dlouhodobého zajištění omezovaly na obchody uzavírané uvnitř jednoho členského státu nebo nabídkové zóny.

(*) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1999 ze dne 11. prosince 2018 o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU a 2013/30/EU, směrnice Rady 2009/119/ES a (EU) 2015/652 a zrušuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 525/2013 (Úř. věst. L 328, 21.12.2018, s. 1).

(**) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1132 ze dne 14. června 2017 o některých aspektech práva obchodních společností (Úř. věst. L 169, 30.6.2017, s. 46).

(***) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně směrnic 2002/92/ES a 2011/61/EU (Úř. věst. L 173, 12.6.2014, s. 349).

(****) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 ze dne 4. července 2012 o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů (Úř. věst. L 201, 27.7.2012, s. 1).

(*****) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014 ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně nařízení (EU) č. 648/2012 (Úř. věst. L 173, 12.6.2014, s. 84).“

7) Článek 18 se mění takto:

a) odstavce 2 a 3 se nahrazují tímto:

„2. Metodiky stanovení sazeb:

a) odrážejí fixní náklady provozovatelů přenosových soustav a provozovatelů distribučních soustav a zohledňují kapitálové i provozní výdaje s cílem poskytnout provozovatelům přenosových soustav a provozovatelům distribučních soustav vhodné krátkodobé i dlouhodobé pobídky, včetně preventivních investic, za účelem zvýšení efektivity, včetně energetické účinnosti;

b) posilují integraci trhu, začleňování energie z obnovitelných zdrojů a bezpečnost dodávek;

c) podporují využívání služeb flexibility a umožňují využívání flexibilních připojení;

d) prosazují efektivní a včasné investice, včetně řešení pro optimalizaci stávající sítě;

e) usnadňují ukládání energie, odezvu strany poptávky a související výzkumné činnosti;

f) přispívají k dosažení cílů stanovených v integrovaných vnitrostátních plánech v oblasti energetiky a klimatu, snižují dopad na životní prostředí a prosazují přijetí ze strany veřejnosti a

g) usnadňují inovace v zájmu spotřebitelů v oblastech, jako je digitalizace, služby flexibility a propojení, zejména za účelem rozvoje požadované infrastruktury k dosažení minimálního cíle propojení elektrizačních soustav do roku 2030 stanoveného v čl. 4 písm. d) bodě 1 nařízení (EU) 2018/1999.

3. Tam, kde je to vhodné, musí úrovně tarifů stanovené pro výrobce nebo konečné zákazníky nebo pro obě skupiny poskytovat lokační cenové signály na úrovni Unie, například pobídky prostřednictvím tarifní struktury za účelem omezení nákladů na redispečink a na posílení elektrizační sítě, a brát v úvahu velikost síťových ztrát a způsobené přetížení a investiční náklady na infrastrukturu.“

b) odstavec 8 se nahrazuje tímto:

„8. Metodiky pro stanovení distribučních a přenosových tarifů musí provozovatelům přenosových soustav a provozovatelům distribučních soustav poskytovat pobídky k co nejefektivnějšímu provozu a rozvoji svých sítí, mimo jiné prostřednictvím zadávání zakázek na služby. Za tímto účelem regulační orgány uznávají příslušné náklady za způsobilé, včetně nákladů týkajících se preventivních investic, a zohledňují je v přenosových a distribučních tarifech, a je-li to vhodné, zavedou výkonnostní cíle, aby byly vytvořeny pobídky pro provozovatele přenosových soustav a provozovatele distribučních soustav ke zvýšení celkové efektivity soustavy v jejich sítích, mimo jiné prostřednictvím energetické účinnosti, využívání služeb flexibility a zavádění inteligentních sítí a inteligentních měřicích systémů.“

c) odstavec 9 se mění takto:

i) písmeno f) se nahrazuje tímto:

„f) metody, které budou určeny po konzultaci s příslušnými zúčastněnými stranami, k zajištění transparentnosti při stanovování sazeb a jejich struktury, včetně preventivních investic, které jsou v souladu s příslušnými unijními a vnitrostátními cíli v oblasti energetiky, a s přihlédnutím k oblastem zrychleného zavádění stanoveným v souladu se směrnicí (EU) 2018/2001;“

ii) doplňuje se nové písmeno, které zní:

„i) pobídek pro efektivní investice do sítí, včetně zdrojů poskytujících flexibilitu a smluv o flexibilním připojení.“

8) V článku 19 se odstavec 2 nahrazuje tímto:

„2. Následující cíle jsou ve vztahu k přidělování jakýchkoli výnosů vyplývajících z přidělení kapacity mezi zónami prioritní:

a) zaručení skutečné dostupnosti přidělené kapacity, včetně náhrady za závaznost této kapacity;

b) udržování nebo zvyšování kapacity mezi zónami prostřednictvím optimalizace využívání stávajících propojovacích vedení pomocí koordinovaných nápravných opatření, je-li to relevantní, nebo pokrytí nákladů vzniklých v souvislosti s investicemi do sítí, které mají význam pro snížení přetížení propojovacího vedení, nebo

c) kompenzování provozovatelů zařízení pro výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů na moři v nabídkové zóně na moři přímo připojených ke dvěma nebo více nabídkovým zónám, pokud byl přístup k propojeným trhům omezen tak, že v důsledku toho provozovatel zařízení pro výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů na moři není schopen vyvážit svou kapacitu výroby elektřiny na trh, a kdy případně dojde k odpovídajícímu poklesu cen v nabídkové zóně na moři ve srovnání se situací bez snížení kapacity.

Kompenzace uvedená v písm. c) prvního pododstavce se uplatní v případě, že v rámci validovaných výsledků výpočtu kapacity jeden nebo více provozovatelů přenosových soustav neposkytl kapacitu dohodnutou ve smlouvě o připojení na propojovací vedení nebo neposkytl kapacitu na kritických prvcích sítě podle pravidel pro výpočet kapacity stanovených v čl. 16 odst. 8. Provozovatelé přenosových soustav, kteří odpovídají za omezení přístupu na propojené trhy, odpovídají za kompenzaci pro provozovatele zařízení pro výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů na moři. Uvedená kompenzace každoročně nepřekročí celkový příjem z přetížení plynoucí z propojovacích vedení mezi dotčenými nabídkovými zónami.“

- 9) Vkládá se nová kapitola, která zní:

„Kapitola IIIa

SPECIFICKÉ INVESTIČNÍ POBÍDKY K DOSAŽENÍ CÍLŮ UNIE V OBLASTI DEKARBONIZACE

Článek 19a

Smlouvy o nákupu elektřiny

1. Aniž jsou dotčena ustanovení směrnice (EU) 2018/2001 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů, členské státy podporují využívání smluv o nákupu elektřiny, mimo jiné odstraněním neopodstatněných překážek a nepřiměřených nebo diskriminačních postupů nebo poplatků, za účelem zajištění předvídatelnosti cen a dosažení cílů stanovených v jejich integrovaných vnitrostátních plánech v oblasti energetiky a klimatu, pokud jde o rozměr snižování emisí uhlíku uvedený v čl. 4 písm. a) nařízení (EU) 2018/1999, mimo jiné pokud jde o energii z obnovitelných zdrojů, při zachování konkurenčních a likvidních trhů s elektřinou a přeshraničního obchodu.
2. Při provádění přezkumu tohoto nařízení v souladu s čl. 69 odst. 2 Komise po konzultaci s příslušnými zúčastněnými stranami posoudí potenciál a životaschopnost jedné nebo několika tržních platform Unie pro smlouvy o nákupu elektřiny, které mají být využívány na dobrovolném základě, včetně interakce těchto potenciálních platform s jinými stávajícími platformami trhu s elektřinou a sdružování poptávky po smlouvách o nákupu elektřiny prostřednictvím agregace.
3. Členské státy koordinovaným způsobem zajistí, aby byly zavedeny nástroje ke snížení finančních rizik spojených se selháním odběratele v rámci smluv o nákupu elektřiny, jako jsou systémy záruk za tržní ceny, a aby byly dostupné zákazníkům, kteří čelí překážkám vstupu na trh se smlouvami o nákupu elektřiny a kteří nemají finanční obtíže. Tyto nástroje mohou v souladu s relevantními právními předpisy Unie zahrnovat mimo jiné státem podporované systémy záruk za tržní ceny, soukromé záruky nebo nástroje usnadňující sdružování poptávky pro smlouvy o nákupu elektřiny. Za tímto účelem členské státy zajistí vhodnou koordinaci, a to i s využitím relevantních nástrojů na úrovni Unie. Členské státy mohou za použití nediskriminačních kritérií mezi kategoriemi zákazníků i v rámci těchto kategorií určit, na které kategorie zákazníků se uvedené nástroje zaměřují.
4. Aniž jsou dotčeny články 107 a 108 Smlouvy o fungování EU, pokud je systém záruk pro smlouvy o nákupu elektřiny podporován členským státem, musí obsahovat ustanovení, která zabrání snížení likvidity na trzích s elektřinou, a nesmí podporovat nákupy elektřiny vyrobené z fosilních paliv. Členské státy mohou rozhodnout o omezení uvedených systémů záruk na výhradní podporu nákupu elektřiny z nových výroben energie z obnovitelných zdrojů v souladu s politikami členského státu v oblasti dekarbonizace, a to zejména v případech, kdy trh smluv o nákupu elektřiny z obnovitelných zdrojů, jak je uvedeno v čl. 2 bodu 17 směrnice (EU) 2018/2001 není dostatečně rozvinut.
5. Režimy podpory pro elektřinu z obnovitelných zdrojů umožňují účast projektů, které vyhrazují část elektřiny k prodeji prostřednictvím smlouvy o nákupu elektřiny z obnovitelných zdrojů nebo jiných tržních ujednání, za předpokladu, že tato účast nemá negativní dopad na hospodářskou soutěž na trhu, zejména pokud jsou obě strany zapojené do této smlouvy o nákupu elektřiny ovládány stejným subjektem.
6. Při navrhování režimů podpory uvedených v odstavci 5 členské státy usilují o využití hodnotících kritérií, aby motivovaly uchazeče k usnadnění přístupu zákazníkům, kteří čelí překážkám při vstupu na trh se smlouvami o nákupu elektřiny, za předpokladu, že to nebude mít negativní dopad na hospodářskou soutěž na tomto trhu.
7. Smlouvy o nákupu elektřiny stanoví nabídkovou zónu dodávky a odpovědnost za zajištění přenosových práv mezi zónami v případě změny nabídkové zóny v souladu s článkem 14.
8. Smlouvy o nákupu elektřiny stanoví v souladu s právem Unie v oblasti hospodářské soutěže podmínky, za nichž mohou zákazníci a výrobci od smluv o nákupu elektřiny odstoupit, jako jsou použitelné výstupní poplatky a výpovědní lhůty.
9. Členské státy při navrhování opatření, která mají přímý dopad na smlouvy o nákupu elektřiny, respektují případná oprávněná očekávání a zohledňují účinek těchto opatření na stávající i budoucí smlouvy o nákupu elektřiny.
10. Do 31. ledna 2026 a následně každé dva roky Komise posoudí, zda překážky přetrvávají a zda je na trzích smluv o nákupu elektřiny dostatečná transparentnost. Komise může vypracovat zvláštní pokyny k odstraňování překážek na trzích se smlouvami o nákupu elektřiny, včetně nepřiměřených nebo diskriminačních postupů nebo poplatků.

Článek 19b

Dobrovolné vzory smluv o nákupu elektřiny a jejich monitorování

1. ACER zveřejní výroční posouzení o trhu se smlouvami o nákupu elektřiny na úrovni Unie a jednotlivých členských států, které bude součástí výročního posouzení zveřejněného podle čl. 15 odst. 2 nařízení (EU) 2019/942.

2. Do 17. října 2024 ACER v úzké spolupráci s příslušnými institucemi a zúčastněnými stranami posoudí potřebu vypracovat a vydat nezávazné vzory smluv o nákupu elektřiny přizpůsobené potřebám různých kategorií protistran.

Pokud posouzení dospěje k závěru, že je třeba vypracovat a vydat nezávazné vzory smluv o nákupu elektřiny, ACER spolu s nominovanými organizátory trhu s elektřinou a po konzultaci s relevantními zúčastněnými stranami vypracuje tyto vzory, přičemž zohlední následující:

a) používání uvedených vzorů smluv je pro smluvní strany dobrovolné;

b) vzory smluv mimo jiné:

i) nabízejí různé varianty doby trvání smlouvy;

ii) umožňují různé vzorce výpočtu ceny;

iii) zohledňují zátěžový profil odběratele a výrobní profil výrobce.

Článek 19c

Opatření na úrovni Unie s cílem přispět k dosažení dodatečného podílu energie z obnovitelných zdrojů

Komise posoudí, zda k završení kolektivního úsilí členských států o dodatečný 2,5 % podíl energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie Unie v roce 2030 podle směrnice (EU) 2018/2001 mohou přispět unijní opatření, která by doplnila vnitrostátní opatření. Komise provede analýzu možnosti využití mechanismu Unie pro financování energie z obnovitelných zdrojů zavedeného podle článku 33 nařízení (EU) 2018/1999 k organizaci unijních aukcí energie z obnovitelných zdrojů v souladu s příslušným regulačním rámcem.

Článek 19d

Režimy přímé podpory cen pro investice ve formě dvousměrných rozdílových smluv

1. Režimy přímé podpory cen pro investice do nových zařízení pro výrobu elektřiny ze zdrojů uvedených v odstavci 4 mají formu dvousměrných rozdílových smluv nebo rovnocenných ujednání se stejnými účinky.

První pododstavec se použije na smlouvy v rámci režimů přímé podpory cen pro investice do nové výroby uzavřené ke dni 17. července 2027 nebo po tomto datu; nebo, v případě zařízení pro výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů na moři připojených k hybridním projektům na moři připojeným ke dvěma nebo více nabídkovým zónám ke dni 17. července 2029.

Zapojení účastníků trhu do režimů přímé podpory cen ve formě dvousměrných rozdílových smluv nebo rovnocenných ujednání se stejnými účinky je dobrovolné.

2. Všechny režimy přímé podpory cen ve formě dvousměrných rozdílových smluv a rovnocenných ujednání se stejnými účinky jsou koncipovány s cílem:

a) zachovat pobídky pro dané výrobní elektřiny, aby efektivně fungovaly a podílely se na trzích s elektřinou, zejména s cílem zohlednit situaci na trhu;

b) zamezit jakýmkoli účinkům režimu podpory, které by měly narušující vliv na rozhodnutí o provozu, nasazení a údržbě dané výrobní elektřiny nebo na chování při podávání nabídek na denních, vnitrodenních a vyrovnávacích trzích a na trzích s podpůrnými službami;

- c) zajistit, aby úroveň záruky minimální odměny a horní omezení nadměrné odměny byly v souladu s náklady na novou investici a tržními příjmy, aby zaručovaly dlouhodobou ekonomickou životaschopnost dané výroby elektřiny a zároveň zabraňovaly nadměrné kompenzací;
- d) zamezit nežádoucímu narušování hospodářské soutěže a obchodu v rámci vnitřního trhu, zejména stanovením výše odměny prostřednictvím soutěžního nabídkového řízení, které je otevřené, jasné, transparentní a nediskriminační; v případech, kdy takové soutěžní nabídkové řízení nelze provést, jsou dvousměrné rozdílové smlouvy nebo rovnocenná ujednání se stejnými účinky a příslušné realizační ceny navrženy tak, aby zajišťovaly, že rozdělení příjmů podnikům nezpůsobí nežádoucí narušení hospodářské soutěže a obchodu v rámci vnitřního trhu;
- e) zabránit narušování hospodářské soutěže a obchodu v rámci vnitřního trhu v důsledku rozdělení příjmů mezi podniky;
- f) obsahovat ustanovení o sankcích pro případ neoprávněného jednostranného předčasného vypovězení smlouvy.
3. Komise při posuzování dvousměrných rozdílových smluv nebo rovnocenných ujednání se stejnými účinky podle článků 107 a 108 Smlouvy o fungování EU zajistí soulad se zásadami koncepce podle odstavce 2.
4. Odstavec 1 se použije na investice do nové výroby elektřiny z těchto zdrojů:
- a) větrné energie;
- b) solární energie;
- c) geotermální energie;
- d) vodní energie bez využití přehradní nádrže;
- e) jaderné energie.

5. Veškeré příjmy nebo ekvivalent těchto příjmů ve finanční hodnotě plynoucí z režimů přímé podpory cen ve formě dvousměrných rozdílových smluv a rovnocenných ujednání se stejnými účinky uvedených v odstavci 1 se rozdělí konečným zákazníkům.

Bez ohledu na první pododstavec mohou být příjmy nebo ekvivalent těchto příjmů ve finanční hodnotě rovněž použity na financování nákladů na režimy přímé podpory cen nebo na investice do snížení nákladů na elektřinu pro konečné zákazníky.

Rozdělení příjmů konečným zákazníkům je navrženo tak, aby se zachovaly pobídky ke snížení jejich spotřeby nebo jejího přesunutí do období, kdy jsou ceny elektřiny nízké, a aby nenarušovalo hospodářskou soutěž mezi dodavateli elektřiny.

6. V souladu s čl. 4 odst. 3 třetím pododstavcem směrnice (EU) 2018/2001 mohou členské státy osvobodit od povinnosti podle odstavce 1 tohoto článku malá zařízení pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů a demonstrační projekty.

Článek 19e

Posouzení potřeb flexibility

1. Nejpozději jeden rok poté, co ACER schválí metodiku podle odstavce 6 a poté každé dva roky regulační orgán nebo jiný orgán či subjekt určený členským státem přijme zprávu o odhadovaných potřebách flexibility na vnitrostátní úrovni po dobu nejméně příštích pěti až deseti let s ohledem na potřebu nákladově efektivního dosažení bezpečnosti dodávek energie a dekarbonizace elektrizační soustavy, přičemž zohlední integraci rozličných zdrojů energie z obnovitelných zdrojů a různých odvětví, jakož i provázanost trhu s elektřinou včetně cílů propojení a potenciální dostupnosti přeshraniční flexibility.

Zpráva uvedená v prvním pododstavci musí:

- a) být v souladu s evropským posouzením přiměřenosti zdrojů a vnitrostátními posouzeními zdrojové přiměřenosti prováděnými podle článků 23 a 24;
- b) vycházet z údajů a analýz poskytnutých provozovateli přenosových soustav a provozovateli distribučních soustav každého členského státu podle odstavce 4, používat společnou metodiku podle odstavce 4 a v řádně odůvodněných případech využívat dodatečné údaje a analýzy.

Pokud členský stát určil provozovatele přenosové soustavy nebo jiný subjekt za účelem přijetí zprávy uvedené v prvním pododstavci, regulační orgán zprávu schválí nebo změní.

2. Zpráva podle odstavce 1 přinejmenším:

- a) posoudí různé druhy potřeb flexibility, alespoň na sezónním, denním a hodinovém základě, aby bylo možné do elektrizační soustavy začlenit elektřinu vyrobenou z obnovitelných zdrojů, mimo jiné různé předpoklady, pokud jde o tržní ceny elektřiny, výrobu a poptávku;
- b) zohlední potenciál zdrojů v rámci nefosilní flexibility, jako je odezva strany poptávky a ukládání energie, včetně agregace a propojení, pro splnění potřeb flexibility, a to na úrovni přenosu i na úrovni distribuce;
- c) vyhodnotí překážky bránící flexibilitě na trhu a navrhne příslušná zmírňující opatření a pobídky, včetně odstranění regulačních překážek a možných zlepšení trhů a služeb nebo produktů provozování soustav;
- d) vyhodnotí přínos digitalizace elektrizačních přenosových a distribučních sítí a
- e) zohlední zdroje flexibility, které by podle předpokladů měly být k dispozici v jiných členských státech.

3. Provozovatelé přenosových soustav a provozovatelé distribučních soustav každého členského státu poskytnou údaje a analýzy, které jsou potřebné pro přípravu zprávy uvedené v odstavci 1 regulačnímu orgánu nebo jinému orgánu či subjektu určenému podle odstavce 1. V řádně odůvodněných případech může regulační orgán nebo jiný orgán či subjekt určený podle odstavce 1 požádat dotčené provozovatele přenosových a distribučních soustav, aby pro vypracování zprávy poskytli dodatečné vstupní údaje nad rámec požadavků uvedených v odstavci 4. Dotčení provozovatelé přenosových soustav elektřiny nebo provozovatelé distribučních soustav elektřiny koordinují společně s provozovateli plynárenských a vodíkových soustav shromažďování relevantních informací, je-li to pro účely tohoto článku nezbytné.

4. Síť ENTSO pro elektřinu a subjekt EU DSO koordinují činnost provozovatelů přenosových soustav a provozovatelů distribučních soustav, pokud jde o údaje a analýzy, které mají být poskytnuty v souladu s odstavcem 3. Zejména:

- a) vymezí druh a formát údajů, které mají provozovatelé přenosových soustav a provozovatelé distribučních soustav poskytovat regulačním orgánům nebo jinému orgánu či subjektu určenému podle odstavce 1;
- b) vypracují metodiku pro analýzu potřeb flexibility ze strany provozovatelů přenosových soustav a provozovatelů distribučních soustav, přičemž zohlední alespoň:
 - i) všechny dostupné zdroje flexibility nákladově efektivním způsobem v různých časových rámcích, a to i v jiných členských státech;
 - ii) plánované investice do propojení a flexibility na úrovni přenosu a distribuce a
 - iii) potřebu dekarbonizace elektrizační soustavy za účelem splnění cílů Unie v oblasti energetiky a klimatu pro rok 2030 vymezených v čl. 2 bodu 11 nařízení (EU) 2018/1999, a jejího cíle klimatické neutrality do roku 2050 uvedeného v článku 2 nařízení (EU) 2021/1119 v souladu s Pařížskou dohodou přijatou v rámci Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu (*).

Metodika uvedená v písmenu b) prvního pododstavce obsahuje hlavní kritéria, jak posoudit schopnost různých zdrojů flexibility pokrýt potřeby flexibility.

5. Síť ENTSO pro elektřinu a subjekt EU DSO spolu úzce spolupracují, pokud jde o koordinaci provozovatelů přenosových soustav a provozovatelů distribučních soustav, pokud jde o poskytování údajů a analýz podle odstavce 4.

6. Do 17. dubna 2025 předloží síť ENTSO pro elektřinu a subjekt EU DSO ACER společně návrh týkající se druhu a formátu údajů, které mají být předloženy regulačnímu orgánu nebo jinému orgánu či subjektu určenému podle odstavce 1, a metodiky pro analýzu potřeb flexibility uvedenou v odstavci 4. Do tří měsíců od obdržení návrhu ACER návrh buď schválí, nebo pozmění. Pokud navrhne změny návrhu, konzultuje je před jejich přijetím s Koordinační skupinou pro otázky elektrické energie, sítě ENTSO pro elektřinu a subjektem EU DSO. Přijatý návrh se zveřejňuje na internetových stránkách ACER.

7. Regulační orgán nebo jiný orgán či subjekt určený podle odstavce 1 předkládá zprávy uvedené v odstavci 1 Komisi a ACER a zveřejňuje je. Do dvanácti měsíců od obdržení zpráv vydá ACER zprávu, která je analyzuje a poskytuje doporučení k otázkám přeshraničního významu, pokud jde o zjištění regulačního orgánu nebo jiného orgánu či subjektu určeného podle odstavce 1, včetně doporučení k odstranění překážek pro vstup zdrojů v rámci nefosilní flexibility.

Mezi otázkami přeshraničního významu ACER posoudí:

- a) jak lépe integrovat analýzu potřeb flexibility uvedenou v odstavci 1 tohoto článku a metodiku pro evropské posouzení přiměřenosti zdrojů v souladu s článkem 23 a metodiku desetiletého plánu rozvoje sítě pro celou Unii, a zajistit mezi nimi soulad;
- b) odhadované potřeby flexibility v elektrizační soustavě na úrovni Unie a její předpokládaný ekonomicky dostupný potenciál na období příštích pět až deset let s přihlédnutím k vnitrostátním zprávám;
- c) případné zavedení dalších opatření k uvolnění potenciálu flexibility na trzích s elektřinou a v provozu soustavy.

Výsledky analýzy uvedené ve druhém pododstavci písm. a) mohou být zohledněny při dalších revizích metodik uvedených v uvedeném písmenu v souladu s příslušnými právními akty Unie.

Evropský vědecký poradní výbor pro změnu klimatu může z vlastního podnětu poskytnout poznatky ACER ohledně zajištění souladu s cíli Unie v oblasti energetiky a klimatu pro rok 2030 a s jejím cílem klimatické neutrality do roku 2050.

8. Síť ENTSO pro elektřinu aktualizuje plán rozvoje sítě pro celou Unii tak, aby zahrnoval vnitrostátní zprávy o potřebách flexibility uvedené v odstavci 1. Tyto zprávy zohlední provozovatelé přenosových soustav a provozovatelé distribučních soustav ve svých plánech rozvoje sítě.

Článek 19f

Orientační vnitrostátní cíl pro nefosilní flexibilitu

Nejpozději šest měsíců po předložení zprávy podle čl. 19e odst. 1 tohoto nařízení každý členský stát na základě uvedené zprávy vymezí orientační vnitrostátní cíl pro nefosilní flexibilitu, včetně příslušných konkrétních příspěvků odezvy strany poptávky i ukládání energie k tomuto cíli. Členské státy mohou tohoto cíle dosáhnout realizací zjištěného potenciálu nefosilní flexibility, odstraněním zjištěných překážek trhu nebo prostřednictvím režimů podpory nefosilní flexibility uvedených v článku 19g tohoto nařízení. Tento orientační vnitrostátní cíl, včetně příslušných konkrétních příspěvků odezvy strany poptávky a ukládání energie k tomuto cíli, jakož i opatření k jeho dosažení se rovněž zohlední v integrovaných vnitrostátních plánech členských států v oblasti energetiky a klimatu, pokud jde o rozměr „vnitřní trh s energií“ v souladu s články 3, 4 a 7 nařízení (EU) 2018/1999, a v jejich integrovaných vnitrostátních zprávách o pokroku v oblasti energetiky a klimatu v souladu s článkem 17 uvedeného nařízení. Členské státy mohou vymezit předběžné orientační vnitrostátní cíle do přijetí zprávy podle čl. 19e odst. 1 tohoto nařízení.

Po posouzení provedeném v souladu s článkem 9 nařízení (EU) 2018/1999 předloží Komise poté, co obdrží orientační vnitrostátní cíl vymezený a sdělený členskými státy v souladu s odstavcem 1 tohoto článku, Evropskému parlamentu a Radě zprávu posuzující vnitrostátní zprávy.

Na základě závěrů zprávy vypracované s prvními informacemi sdělenými členskými státy může Komise vypracovat strategii Unie pro flexibilitu se zvláštním zaměřením na odezvu strany poptávky a ukládání energie s cílem usnadnit jejich zavádění, která je v souladu s cíli Unie v oblasti energetiky a klimatu pro rok 2030 a s cílem klimatické neutrality do roku 2050. K této strategii Unie v oblasti flexibility může být případně připojen legislativní návrh.

Článek 19g

Režimy podpory nefosilní flexibility

1. Pokud investice do nefosilní flexibility nejsou dostatečné k dosažení orientačního vnitrostátního cíle nebo případně předběžných orientačních vnitrostátních cílů vymezených v souladu s článkem 19f, mohou členské státy uplatnit režimy podpory nefosilní flexibility sestávající z plateb za dostupnou kapacitu nefosilní flexibility, aniž jsou dotčeny články 12 a 13. Členské státy, které uplatňují kapacitní mechanismus, zváží provedení nezbytných úprav koncepce kapacitních mechanismů na podporu účasti nefosilní flexibility, jako je odezva strany poptávky a ukládání energie, aniž je dotčena možnost těchto členských států využívat režimy podpory nefosilní flexibility uvedené v tomto odstavci.

2. Možnost uplatňovat opatření na podporu nefosilní flexibility podle odstavce 1 tohoto článku nebrání členským státům v tom, aby plnily své orientační vnitrostátní cíle vymezené podle článku 19f jinými prostředky.

Článek 19h

Koncepční zásady režimů podpory nefosilní flexibility

Režimy podpory nefosilní flexibility uplatňované členskými státy v souladu s čl. 19g odst. 1:

- a) nepřekračují rámec toho, co je nezbytné k dosažení orientačního vnitrostátního cíle nebo případně předběžného orientačního vnitrostátního cíle vymezeného podle článku 19f nákladově efektivním způsobem;
- b) se omezí na nové investice do zdrojů nefosilní flexibility, jako je odezva strany poptávky a ukládání energie;
- c) usilují o zohlednění lokačních kritérií s cílem zajistit, aby investice do nové kapacity probíhaly v optimálních lokalitách;
- d) nevedou k zahájení výroby energie z fosilních paliv za bodem měření;
- e) vybírají poskytovatele kapacity v otevřeném, transparentním, konkurenčním, dobrovolném, nediskriminačním a nákladově efektivním řízení;
- f) zabráňují nežádoucímu narušení efektivního fungování trhů s elektřinou, včetně zachování efektivních provozních pobídek a cenových signálů a vystavení kolísání cen a tržnímu riziku;
- g) poskytují pobídky pro integraci na trzích s elektřinou způsobem, který vychází ze situace na trhu a zohledňuje ji, přičemž zabráňuje zbytečným narušením trhů s elektřinou a zohledňuje možné náklady na integraci soustavy, přetížení a stabilitu sítě;
- h) stanoví minimální úroveň účasti na trzích s elektřinou, pokud jde o aktivovanou energii, která zohlední technické zvláštnosti zařízení poskytujícího flexibilitu;
- i) ukládají vhodné sankce poskytovatelům kapacity, kteří nedodržují minimální úroveň účasti na trzích s elektřinou uvedenou v písmenu h) nebo kteří se neřídí efektivními provozními pobídkami a cenovými signály uvedenými v písmenu f);
- j) prosazují otevírání přeshraniční účasti těch zdrojů, které jsou schopny poskytnout požadovaný technický výkon, za předpokladu pozitivní analýzy nákladů a přínosů.

(*) Úř. věst. L 282, 19.10.2016, s. 4.“

10) Článek 21 se mění takto:

a) odstavec 1 se nahrazuje tímto:

„1. Členské státy mohou při provádění opatření uvedených v čl. 20 odst. 3 tohoto nařízení v souladu s články 107, 108 a 109 Smlouvy o fungování EU zavést kapacitní mechanismy.“

b) odstavec 7 se zrušuje;

c) odstavec 8 se nahrazuje tímto:

„8. Kapacitní mechanismy schvaluje Komise na dobu nejvýše deseti let. Objem vyčleněných kapacit se snižuje na základě prováděcích plánů uvedených v čl. 20 odst. 3. Členské státy po zavedení kapacitního mechanismu pokračují v uplatňování prováděcího plánu.“

11) V čl. 22 odst. 1 se písmeno a) zrušuje.

12) V čl. 37 odst. 1 se písmeno a) nahrazuje tímto:

„a) provádí koordinovaný výpočet kapacity v souladu s metodikami vypracovanými podle rámcového pokynu pro přidělování kapacity na dlouhodobém trhu zavedeného nařízením (EU) 2016/1719, rámcového pokynu pro přidělování kapacity a řízení přetížení zavedeného nařízením (EU) 2015/1222 a rámcového pokynu pro obchodní zajišťování výkonové rovnováhy v elektroenergetice zavedeného nařízením (EU) 2017/2195.“

13) V článku 50 se doplňuje nový odstavec, který zní:

„4a. Provozovatelé přenosových soustav zejména transparentním způsobem zveřejňují jasné informace o kapacitě dostupné pro nová připojení ve svých oblastech provozu, a to s vysokou prostorovou podrobností se zohledněním veřejné bezpečnosti a důvěrnosti údajů, včetně kapacity, která je předmětem žádosti o připojení, a možnosti flexibilního připojení v přetížených oblastech. Součástí zveřejnění jsou informace o kritériích pro výpočet dostupné kapacity pro nová připojení. Provozovatelé přenosových soustav tyto informace pravidelně alespoň jednou měsíčně aktualizují.

Provozovatelé přenosových soustav poskytují uživatelům soustavy transparentním způsobem jasné informace o stavu a vyřízení jejich žádostí o připojení, případně včetně informací týkajících se flexibilních smluv o připojení. Tyto informace poskytnou do tří měsíců od podání žádosti. Není-li požadované připojení poskytnuto ani trvale zamítnuto, provozovatelé přenosových soustav tyto informace pravidelně, alespoň čtvrtletně, aktualizují.“

14) V článku 57 se doplňuje nový odstavec, který zní:

„3. Provozovatelé distribučních soustav a provozovatelé přenosových soustav vzájemně spolupracují při konzistentním zveřejňování informací o kapacitě dostupné pro nová připojení v jejich příslušných oblastech provozu, které poskytují dostatečně podrobný přehled zhotovitelům nových energetických projektů a dalším potenciálním uživatelům sítě.“

15) Článek 59 se mění takto:

a) v odstavci 1 se písmeno b) nahrazuje tímto:

„b) pravidla pro přidělování kapacity a řízení přetížení podle článků 7 až 10, 13 až 17, 19 a 35 až 37 tohoto nařízení a článku 6 směrnice (EU) 2019/944, včetně pravidel pro metodiky a procesy výpočtu denní a vnitrodenní kapacity a kapacity na dlouhodobém trhu, modely sítě, konfiguraci nabídkových zón, redispečink a protiobchody, obchodní algoritmy, jednotné propojení denních a vnitrodenních trhů, různé možnosti správy, závaznost přidělené kapacity mezi zónami, rozdělení příjmů z přetížení, podrobnosti a zvláštní rysy nástrojů uvedených v čl. 9 odst. 3 tohoto nařízení s odkazem na prvky uvedené v odstavcích 4 a 5 uvedeného článku, přidělování a usnadnění obchodování s finančními dlouhodobými přenosovými právy ze strany jednotné platformy pro přidělování, jakož i četnost, dobu trvání a zvláštní povahu těchto dlouhodobých přenosových práv, zajištění přenosového rizika mezi zónami, postupy nominace a návratnost nákladů na přidělování kapacity a náklady na řízení přetížení a metodiku kompenzace provozovatelů zařízení pro výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů na moři za snížení kapacity;“

b) v odstavci 2 se písmeno a) nahrazuje tímto:

„a) pravidla pro připojení k síti, včetně pravidel pro připojení odběrných elektrických zařízení připojených k přenosové soustavě, distribučních zařízení připojených k přenosové soustavě a distribučních soustav a připojení odběrných jednotek používaných k poskytování odezvy strany poptávky, požadavky na připojení výroben a dalších uživatelů soustavy k elektrizační soustavě, požadavky na síť vysokého napětí pro stejnosměrný proud, požadavky na připojení nesynchronních výrobních modulů se stejnosměrným připojením a vzdálených měření vysokonapěťové stejnosměrné soustavy a provozní oznamovací postupy pro připojení k síti;“

16) V článku 64 se vkládají nové odstavce, které znějí:

„2a. Odchylně od čl. 6 odst. 9, 10 a 11 mohou Estonsko, Litva a Lotyšsko uzavírat finanční smlouvy na regulační zálohu až pět let před začátkem poskytování regulační zálohy. Doba trvání těchto smluv nepřesáhne osm let poté, co Estonsko, Litva a Lotyšsko vstoupí do synchronně propojené oblasti kontinentální Evropa.

Regulační orgány Estonska, Litvy a Lotyšska mohou svým provozovatelům přenosových soustav povolit přidělování kapacity mezi zónami tržním procesem, jak je stanoveno v článku 41 nařízení (EU) 2017/2195, bez omezení objemu, a to do šesti měsíců ode dne, ve kterém je proces souběžné optimalizace přidělování plně proveden a zprovozněn podle čl. 38 odst. 3 uvedeného nařízení.

2b. Odchylně od čl. 22 odst. 4 písm. b) mohou členské státy požádat, aby výrobní kapacita s emisemi CO₂ z fosilních paliv vyššími než 550 g na kWh elektřiny a s emisemi CO₂ z fosilních paliv vyššími než 350 kg na instalovaný kW elektrického výkonu v ročním průměru, která zahájila komerční výrobu před 4. červencem 2019, byla – s výhradou dodržení ustanovení článků 107 a 108 Smlouvy o fungování EU –, výjimečně zařazována nebo obdržela platby či závazky k dalším platbám po 1. červenci 2025 v rámci kapacitního mechanismu schváleného Komisí před 4. červencem 2019.

2c. Komise posoudí dopad žádosti uvedené v odstavci 2b z hlediska emisí skleníkových plynů. Komise může udělit výjimku po posouzení zprávy uvedené v odstavci 2d za předpokladu, že jsou splněny tyto podmínky:

- a) členský stát provedl dne 4. července 2019 nebo později soutěžní nabídkové řízení podle článku 22 a na dodací období po 1. červenci 2025, jehož cílem je maximalizovat účast poskytovatelů kapacity, kteří splňují požadavky čl. 22 odst. 4;
- b) objem kapacity nabízené v soutěžním nabídkovém řízení podle písmene a) tohoto odstavce není dostatečný k vyřešení potíží s přiměřeností zjištěných podle čl. 20 odst. 1 pro období dodávky, na něž se nabídkové řízení vztahuje;
- c) výrobní kapacita s emisemi CO₂ z fosilních paliv vyššími než 550 g na kWh elektřiny je zařazena nebo obdrží platby či závazky k dalším platbám na období nepřesahující jeden rok a na dodací období, které nepřekračuje dobu trvání výjimky, a je pořízena prostřednictvím dalšího procesu zadávání veřejných zakázek, jenž splňuje všechny požadavky uvedené v článku 22, s výjimkou požadavků stanovených v odst. 4 písm. b) uvedeného článku a pouze pro takový objem kapacity, jenž je nezbytný k vyřešení potíží s přiměřeností uvedených v písmenu b) tohoto odstavce.

Výjimka podle tohoto odstavce může být uplatňována do 31. prosince 2028 za předpokladu, že podmínky v ní stanovené jsou splněny po celou dobu trvání výjimky.

2d. K žádosti o výjimku uvedenou v odstavci 2b se připojí zpráva členského státu, která obsahuje:

- a) posouzení dopadu výjimky z hlediska emisí skleníkových plynů, a na přechod na energii z obnovitelných zdrojů, větší flexibilitu, ukládání energie, elektromobilitu a odezvu strany poptávky;
- b) plán s milníky pro přechod od účasti výrobní kapacity uvedené v odstavci 2b v kapacitních mechanismech ke dni skončení platnosti výjimky, včetně plánu na pořízení nezbytné náhradní kapacity v souladu s orientační vnitrostátní trajektorií pro celkový podíl energie z obnovitelných zdrojů a posouzení investičních překážek, které způsobují nedostatek nabídek v soutěžním nabídkovém řízení uvedeném v odst. 2c písm. a).“

17) Článek 69 se mění takto:

a) odstavec 2 se nahrazuje tímto:

„2. Do 30. června 2026 Komise přezkoumá toto nařízení a na základě tohoto přezkumu předloží komplexní zprávu Evropskému parlamentu a Radě, případně spolu s legislativním návrhem.

Zpráva Komise posoudí mimo jiné:

- a) účinnost stávající struktury a fungování krátkodobých trhů s elektřinou, a to i v krizových nebo mimořádných situacích, a obecněji potenciální neefektivnost vnitřního trhu s elektřinou a různé možnosti zavedení možných nápravných opatření a nástrojů, které se mají použít v krizových nebo mimořádných situacích, s ohledem na zkušenosti na mezinárodní úrovni a na nový vývoj na vnitřním trhu s elektřinou;
- b) vhodnost stávajícího právního a finančního rámce Unie pro distribuční sítě pro dosažení cílů Unie v oblasti obnovitelných zdrojů energie a vnitřního trhu s energií;
- c) v souladu s článkem 19a potenciál a životaschopnost jedné nebo několika tržních platform Unie pro smlouvy o nákupu elektřiny, které mají být využívány na dobrovolném základě, včetně interakce těchto potenciálních platform s jinými stávajícími platformami trhu s elektřinou a sdružování poptávky po smlouvách o nákupu elektřiny prostřednictvím agregace.“

b) doplňuje se nový odstavec, který zní:

„3. Do 17. ledna 2025 Komise předloží Evropskému parlamentu a Radě podrobnou zprávu, v níž posoudí možnosti zefektivnění a zjednodušení postupu uplatňování kapacitního mechanismu podle kapitoly IV tohoto nařízení, aby se zajistilo, že členské státy budou moci včas řešit potíže s přiměřeností. V této souvislosti Komise případně požádá ACER, aby upravila metodiku pro evropské posouzení přiměřenosti zdrojů uvedené v článku 23 v souladu s postupem stanoveným v uvedeném článku a případně v článku 27.

Do 17. dubna 2025 Komise po konzultaci s členskými státy případně předloží návrhy na zefektivnění a zjednodušení postupu pro posuzování kapacitních mechanismů.“

18) Vkládá se nový článek, který zní:

„Článek 69a

Interakce s finančními právními akty Unie

Tímto nařízením není dotčeno uplatňování nařízení (EU) č. 648/2012 a (EU) č. 600/2014 a směrnice 2014/65/EU, pokud jde o činnosti účastníků trhu nebo organizátorů trhu zahrnující finanční nástroje ve smyslu čl. 4 odst. 1 bodu 15 směrnice 2014/65/EU.“

19) V příloze I se bod 1.2 nahrazuje tímto:

„1.2. Koordinovaný výpočet kapacity se provádí pro všechny časové rámce přidělování.“

Článek 3

Vstup v platnost

Toto nařízení vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech.

V Bruselu dne 13. června 2024.

Za Evropský parlament

předsedkyně

R. METSOLA

Za Radu

předsedkyně

H. LAHBIB